

## AZ UNGEGN TERMINUSJEGYZÉKE ÉS MUTATÓJA ❖ THE UNGEGN GLOSSARY OF TERMS AND ITS INDEX

---

### A földrajzi nevek egységesítése során használt terminusok jegyzéke (Magyar változat)

### ❖ Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names (Hungarian Edition)

	Angol / English	Magyar / Hungarian	Definíció / Definiton
001	acronym	mozaikszó (= akronima)	Egy összetett kifejezés egymást követő tagjainak vagy főbb elemeinek kezdőbetűiből (= betűszó) vagy kezdő betűcsoportjaiból (= szóösszevonás) alkotott szó. <i>Példák:</i> UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names); Soweto (South West Townships); radar (RADio De-tection And Ranging).
002	address	cím	(a) Az a memóriahely a számítógépben, ahol egy meghatározott információelem tárolódik. (b) A földrajzi értelemben vett cím lehetővé teszi a tereptárgyak és különösen az emberi lakóhelyek helyhez kötését.
003	allograph	allográf (= íráselem-változat, betűváltozat)	Egy → <b>graféma</b> sajátos grafikai megjelenítéseinek egyike. <i>Példák:</i> az angol nyelvben az /f/ → <b>fonémát</b>

			jelölő f graféma allográfjai az ff, a ph és a gh; a német nyelvben: ss = sz = ß, ä = ae; a magyar köznyelvben: j = ly.
004	allomorph	allomorf (= alakváltozat)	Egy adott → <b>morféma</b> két vagy több különböző → <b>fonológiai</b> megjelenésének egyike. <i>Példa:</i> az angol nyelvben az <i>-es</i> a „boxes” szóban, illetve az <i>-en</i> az „oxen” szóban a többes számot jelölő morféma allomorfjai. A magyar nyelvben a többes szám jelének (a <i>-K</i> invariánsnak) a realizációi (allomorfjai) a szóalak függvényében: <i>-k, -ak, -ok, -ek, -ők, -ök</i> .
005	allonym	névváltozat (= allonima)	Egy adott → <b>topográfiai alakulatra</b> utaló két vagy több → <b>helynév</b> (= toponima) egyike. <i>Példák:</i> Hull, Kingston upon Hull; Vesterhavet, Nordsee; Swansea, Abertawe; Johannesburg, Egoli; Szabadka, Subotica.
006	allonym, standardized	névváltozat (= allonima), egységesített (= standardizált)	Egy adott → <b>topográfiai alakulat</b> két vagy több → <b>egységesített</b> (= standardizált) <b>helynevének</b> egyike. <i>Példák:</i> Biel és Bienne; Kaapstad és Cape Town; Matterhorn és Monte Cervino.
007	allophone	allofón (= hangváltozat)	→ <b>Beszédhang</b> , egy → <b>fonéma</b> két vagy több → <b>fonetikai</b> variációjának egyike. <i>Példák:</i> a /t/ fonéma egy-egy allofónja különböztethető meg a brit angol <i>Tyne</i> és az amerikai angol <i>water</i> kifejezésekben; a spanyol nyelvben az /r/ fonéma két különböző allofónja jelentkezik a <i>río</i> , illetve a <i>Madrid</i> szavakban; a magyar nyelvben az /n/ fonéma két különböző allofónja van jelen a <i>nádas</i> és a <i>Harangod</i> szavakban.

008	alphabet	ábécé	Egy → <b>betűírással</b> bíró nyelv → <b>betűinek</b> teljes készlete, melyben a betűk meghatározott sorrendben, egyenként névvel ellátva szerepelnek.
009	alphabetic	alfabetikus	Az → <b>ábécével</b> kapcsolatos, az ábécén alapuló.
010	alphabet, conversion	ábécé, átírási	A nevek → <b>átírásokor</b> alkalmazott → <b>ábécé</b> . Összefoglaló kifejezés a → <b>transzkripció</b> (= kiejtés szerinti átírást szolgáló) és a → <b>transz-literáció</b> (= betű szerinti átírást szolgáló) <b>ábécék</b> re.
011	alphabet, transcription	ábécé, transzkripció (= kiejtés szerinti átírást szolgáló)	→ <b>Ábécé</b> , melyet a → <b>transzkripció</b> (= kiejtés szerinti átírás) folyamatában alkalmaznak. <i>Példák:</i> a dentális /ts/ → <b>fonéma</b> kizárólag z, nem pedig c betűvel való jelölése németre történő transzkripció során; a veláris /k/ fonéma kizárólag k, nem pedig c betűvel való jelölése angolra történő transzkripció során.
012	alphabet, transliteration	ábécé, transliteráció (= betű szerinti átírást szolgáló)	→ <b>Ábécé</b> , mely → <b>mellékjelet</b> (= diakritikus jelet) is tartalmazhat, s amelyet a → <b>transzliteráció</b> (= betű szerinti átírás) folyamatában alkalmaznak. <i>Példa:</i> ábécék, melyeket a nem latin betűs írárok latin betűs átírása során használnak, például a klasszikus arabra vonatkozóan a C, E, O, P, V és X elhagyásával, de a ‘ és más kiegészítő írásjegyek megtartásával.
013	alphabetic script	betűírás	<i>Lásd</i> script, alphabetic (284).
014	alphabetic sequence	betűrend	(a) Az a sorrend, melyben egy → <b>ábécé</b> → <b>betűit</b> szokásosan közlik. (b) Az ilyen sorrendben jegyzékbe foglalt tételek összessége. (Megjegyzés: a magyar szakkifejezés jelentése nem terjed ki a [b]-vel jelölt, az angol terminus által lefedett értelemre.)

015	alphabetic sequence rules	betűrendet meghatározó szabályok	A → <b>sorrendiséget meghatározó szabályok</b> → <b>betűírás</b> esetében.
016	alphanumeric	alfanumerikus	Jelölés, például számítógép esetében, amely nemcsak számjegyeket, hanem → <b>betűket</b> is alkalmaz.
017	anthroponym	személynév (= antroponima)	Tágabb értelemben írásjelek, matematikai és egyéb szimbólumok alkalmazása is.
018	article	névelő	Személy neve. <i>Példák:</i> Alfred; ‘Alf; Johnson; Kossuth.
019	articulation	artikuláció (= kiejtés)	→ <b>Morféma</b> , amely egyértelművé teszi a főnév (általában) határozott jellegét, néha nyelvtani nemét, számát és esetét. <i>Példák:</i> angol the; spanyol el, los, las; francia le, la, les; magyar a; arab al-; héber ha-; román -ul.
A019	authorized name	engedélyezett név	Fiziológiai mozdulatok, amelyek a levegőáramlást módosítják beszédhangok képzése céljából, a gége feletti beszédszerveket használva.
020	batch processing	kötegelt (adat)feldolgozás	<i>Lásd</i> name, authorized (A211).
021	bilingualism	kétnyelvűség (= bilingvizmus)	Módszer, mely által adatokat kódolnak és gyűjtenek össze csoportokba, hogy aztán a számítógép egymás után feldolgozza őket, rendszerint egy későbbi időpontban. Kapcsolódó kifejezés: → <b>interaktív (adat)feldolgozás</b> .
022	biscriptual	két írásrendszerű	Két → <b>nyelv</b> rendszeres használata például egy személy vagy egy közösség által.
			Két különböző fajta → <b>írásban</b> írott vagy nyomtatott. Lásd még → <b>több írásrendszerű térkép</b> ; → <b>több írásrendszerű földrajzinév-tár</b> .

023	character	írásjegy (= karakter)	Grafikai jel, melyet az írásban egy- ségeként használnak; szűkebb érte- lemben egy nem betűírást alkalmazó írásrendszerben használatos grafi- kai jel. <i>Példák:</i> kínai 中(zhong); japán hiragana の(no).
024	character, modified	írásjegy (= karakter), módosított	Az → <b>egyszerűsített írásjegy</b> (= karakter) és az → <b>írásjegy-</b> (= <b>karakter-)</b> <b>változat</b> összefoglaló megjelölése.
025	character, simplified	írásjegy (= karakter), egyszerűsített	Egy → <b>írásjegy</b> (= karakter) válto- zata, mely grafikailag kevésbé összetett, mint az eredeti forma. <i>Példa:</i> a kínai egyszerűsített írás- jegyek (Jiantizi) kevesebb vonással, mint a megfelelő hagyományosak.
026	character, variant	írásjegy- (= karakter-) változat	Egy → <b>írásrendszer</b> két vagy több írásjegye, melyek ugyanazon → <b>fonológiai</b> és/vagy → <b>morfo-</b> <b>lógiai</b> elemet jelölik (és betűírást alkalmazó írásrendszer esetében, ugyanahhoz a → <b>betűkép</b> hez tar- toznak), de alakjukban különböz- nek, például a szóban elfoglalt helyük szerint. <i>Példa:</i> héber ך = ך.
027	character, vowel	írásjegy (= karakter), magánhangzó-jelölő	→ <b>Betű-</b> vagy → <b>szótagírás</b> eseté- ben az az → <b>írásjegy</b> (= karakter), nem pedig → <b>kiegészítő írásjegy</b> , amely egy → <b>magánhangzót</b> jelöl. <i>Példák:</i> Latin a; thai ɔ̄ (a); koreai ㅏ (a).
028	choronym	koronima	Egy nagyobb földrajzi terület vagy közigazgatási egység tulajdonneve. <i>Példák:</i> Yorkshire; Ar-Rub‘ al- Khālī; Misiones; Attiki; Alföld. (Megjegyzés: a magyarban a koro- nima terminus nem ismert, helyette a terminus által jelölt kategória alkategóriáinak a megnevezése vagy körülírás használatos a témá- tól függően; pl. <b>tájnév</b> , <b>megyenév</b> .)

029	class, feature	osztály, alakulat-	Hasonló tulajdonságokkal rendelkező topográfiai alakulatok csoportosítása, az osztályozás, keresés és visszakeresés megkönnyítésére. <i>Példa:</i> folyó, patak, csermely, aszó (= csak eső után nedves folyómeder) stb., valamennyi a „vízfolyás” osztályába sorolva.
030	coded representation	kódolt jelölés	Egy objektum vagy egy → <b>alakulatosztály</b> jelölése egy → <b>alfanumerikus</b> vagy grafikus kóddal; egy kódolt készlet bármely elemére alkalmazott kód használatának eredménye. <i>Példák:</i> 0226—főút; ^—hegy.
031	colloquial language	társalgási nyelv	<i>Lásd</i> language, colloquial (146).
A031	commemorative name	emlékeztető név	<i>Lásd</i> name, commemorative (B211).
032	composite name	összetett név	<i>Lásd</i> name, composite (212).
033	compound name	összetett név	<i>Lásd</i> name, composite (212).
034	computer file	számítógépes fájl	<i>Lásd</i> file, computer (098).
035	computer program	számítógépes program	<i>Lásd</i> program, computer (268).
036	computer record	számítógépes rekord	<i>Lásd</i> record, computer (275).
037	consonant	mássalhangzó	A → <b>beszédhangok</b> két fő osztályának egyike, amelybe olyan hangok tartoznak, melyek úgy jönnek létre, hogy a tüdőből kiáramló levegő a megfelelő beszédképző szervek által egy vagy több ponton kialakított (zár és/vagy rés típusú) akadályba ütközik. <i>Példák:</i> /b/, /c/, /d/, /f/ hangok. Kapcsolódó kifejezés: → <b>magánhangzó</b> .

038	consonant letter	mássalhangzó-jelölő betű	<i>Lásd</i> letter, consonant (162).
039	consonant script	mássalhangzó-jelölő írás	<i>Lásd</i> script, defective alphabetic (285).
040	conventional name	név, hagyományos	<i>Lásd</i> exonym (081). Az angol kifejezés az → <b>exonimára</b> vonatkozó terminus.
041	conversion	átírás	Az az eljárás, melynek során egy adott nyelv → <b>fonológiai</b> és/vagy → <b>morfológiai</b> elemeit egy másik nyelvbe, illetve egyik → <b>írásból</b> a másikba viszik át. Az átírás → <b>transzkripcióval</b> (= kiejtés szerinti átírással) vagy → <b>transz-literációval</b> (= betű szerinti átírással) kivitelezhető.
042	conversion alphabet	átírási ábécé	<i>Lásd</i> alphabet, conversion (010).
043	conversion table	átírási táblázat	A → <b>transzkripció</b> s (= kiejtés szerinti átírást szolgáló) és → <b>transz-literáció</b> s (= betű szerinti átírást szolgáló) <b>táblázatokat</b> összefoglaló kifejezés. Lásd még → <b>latin betűs átírást szolgáló táblázat</b> .
044	coordinates, geographical	koordináták, földrajzi	a) A (szferoid) háló, vagyis az Egyenlítőtől északra és délre 0°-tól 90°-ig számozott szélességi körök, valamint a greenwichi nemzetközi kezdő meridiántól keletre és nyugatra 0°-tól 180°-ig számozott hosszúsági körök hálózata, melyet a Föld felszínén található helyek meghatározására használnak (a magasságra való tekintet nélkül) szögmérés (az ív fokai, percei és másodpercei) segítségével. (b) Egy pont értéke ezen a hálón.

045	coordinates, rectangular	koordináták, derékszögű	(a) Síkkordináta-hálózat, amely egymással derékszöget bezáró és mindkét tengely mentén egymástól egyenlő távolságra lévő egyenes vonalak két csoportjából áll, mint az eredeti Descartes-féle koordináta-rendszer esetében, ilyen az → <b>UTM hálózat</b> ; vagy amely különböző mértékegységeken alapul, mint némely térképészeti vetület, így például az eredeti Mercator-vetület. (b) Egy pont értéke e hálózat segítségével meghatározva.
046	coordinates, topographic	koordináták, topográfiai	<i>Lásd</i> coordinates, rectangular (045).
047	creole	kreol	A beszéd egy állandó változata, amely egy → <b>pidzsinből</b> származik, s egy → <b>beszélőközösség</b> kizárólagos vagy → <b>fő nyelv</b> évé vált. <i>Példa:</i> (a francia alapú) haiti kreol.
048	cultural feature	mesterséges alakulat	<i>Lásd</i> feature, man-made (091).
049	data	adat	Tények, fogalmak megjelenítése emberi vagy gépi kommunikáció, értelmezés és feldolgozás számára megfelelően formalizált módon. Kapcsolódó kifejezés a számítástechnikai szóhasználatban: → <b>program, számítógépes</b> .
050	data base (also database), digital	adatbázis, digitális	Egy adott témával kapcsolatos → <b>számítógépes fájlok</b> és/vagy → <b>számítógépes rekordok</b> átfogó, néha teljes, gyűjteménye. <i>Példa:</i> egy ország valamennyi vízrajzi alakulatára vonatkozó számítógépes rekordok gyűjteménye.
051	data base, digital toponymic	adatbázis, digitális helynévi	Egy meghatározott terület (valamennyi) → <b>helynév</b> ét (= toponimáját) – kísérő adatokkal vagy azok



			nélkül – számítógép által olvasható formában tartalmazó → <b>digitális adatbázis</b> .
052	data base management system	adatbázis-kezelő rendszer	Egy → <b>digitális adatbázis</b> használatához szükséges → <b>szoftverek</b> összessége, amely ahhoz kell, hogy az adatbázis önálló felhasználók számára is hozzáférhető legyen.
053	data dictionary	adatkönyvtár	A → <b>digitális adatbázis</b> -tartalom definícióinak jegyzéke, amely az → <b>adatelemek</b> hivatkozási címkeit, a → <b>fájlformátumokat</b> , a belső hivatkozási kódokat és szöveges bejegyzéseket, valamint ezek kapcsolatait tartalmazza.
054	data directory	adatkönyvtár	<i>Lásd</i> data dictionary (053).
055	data element	adatelem	Egy → <b>számítógépes rekord</b> adott → <b>adatmezőjét</b> kitöltő, azonosítható és meghatározható információból felépülő alapegység leírása. <i>Példa:</i> „A név névtestület által való jóváhagyásának dátuma”.
056	data field	adatmező	Egy → <b>számítógépes rekord</b> meghatározott → <b>adateleme</b> számára biztosított hely. <i>Példa:</i> a koordináták számára biztosított mezők egy → <b>helynév</b> (= toponima) számítógépes rekordjában.
057	data interchange, translingual	adatcsere, nyelvek közötti	Szabványosított kódok és/vagy terminológia révén megvalósuló (főként számítógép által kivitelezett) adatcsere, amely nincs egy adott nyelvhez kötve.
058	data item	adattétel	Egy adott → <b>adatelem</b> értéke vagy tartalma egy meghatározott → <b>számítógépes rekordban</b> . <i>Példa:</i> 01.01.97 a „dátum” → <b>adatmezőben</b> .

059	data portability	adathordozhatóság	Azonos adatok különböző számítógépes rendszereken való futtatásának és/vagy használatának lehetősége.
060	default value	alapértelmezett érték	A számítógépes feldolgozás során az a lehetőség, amelyet a számítógép emberi kezelő által bevitt konkrét utasítások hiányában automatikusan választ.
061	defective alphabetic script	hiányos betűírás	<i>Lásd</i> script, defective alphabetic (286).
062	descriptive term	leíró kifejezés	Olyan szó (általában köznévi, melléknév vagy kifejezés), például térképre nyomtatva, amely a jellemzői alapján jelöl meg egy <b>→topográfiai alakulatot</b> , de nem alkot <b>→helynevet</b> . <i>Példák</i> : repülőtér; csatorna; víztorony; állandó vagy időszakos (vízfolyás).
063	designation	megjelölés	<i>Lásd</i> descriptive term (062).
064	diacritic	mellékjel (= diakritikus jel)	Egy jellemzően kis méretű jel, amelyet egy <b>→betű</b> vagy betűcsoport fölé, alá vagy a betű(k) mellett keresztül helyeznek el, azért, hogy az az eredeti betű(k) <b>→fonemikus</b> értékét megváltoztassa, vagy hogy a hangsúlyt, hanglejtést jelezze, illetve azért, hogy két szót megkülönböztessen. <i>Példák</i> : német ä, ö, ü; magyar á, é; lengyel ł; román ț; francia ou (‘hol’) az ou (‘vagy’) ellenében. <i>Lásd</i> még <b>→kiegészítő írásjegy</b> .
065	diacritical mark, diacritical sign	mellékjel (= diakritikus jel)	<i>Lásd</i> diacritic (064).
066	dialect	nyelvváltozat	Egy <b>→nyelv</b> területileg vagy társadalmilag elkülönülő változata, amelyet a szavak, nyelvtani szerkezetek egy sajátos készlete és sajátos

			kiejtés jellemez és azonosít. A nyelv-változat és a → <b>nyelv</b> elkülönítése néha nehéz. Lásd még → <b>kettős-nyelvűség</b> (= diglosszia); → <b>vernakuláris</b> (= anyanyelv-) <b>változat</b> .
067	dictionary, geographical	szótár, földrajzi	Rendszerint → <b>betűrendben</b> megadott földrajzi szakkifejezések és/vagy nevek listája, amely meghatározásokat, magyarázó megjegyzéseket és leíró adatokat tartalmaz az egyes címszavak kapcsán.
068	digital data base	digitális adatbázis	<i>Lásd</i> data base, digital (050).
069	digital toponymic data base	digitális helynévi adatbázis	<i>Lásd</i> data base, digital toponymic (051).
070	diglossia	kettősnyelvűség (= diglosszia)	Viszonylag stabil nyelvi helyzet, amelyben egy → <b>nyelvközösségen</b> belül egy → <b>nyelv</b> két különböző változata létezik együtt: az egyik (az „emelkedett” változat) általában formálisabb és nagyobb presztízsű; a másik (a „köznapi” változat) az informális helyzetekben, főként beszélgetések során használatos. <i>Példák:</i> görög katharevusza („megtisztított”) és demotikus („népi”) változatok; a svájci németben: Hochdeutsch és Schwyzerdütsch. Tágabb értelemben két nem rokon nyelv együttes jelenléte, például a spanyol és a guaraní nyelvek Paraguayban.
071	diglossic	kettősnyelvű	A → <b>kettősnyelvűség</b> (= diglosszia) jelenségével kapcsolatos.
072	digraph	digráf (= kétjegyű betű)	Két egymást követő → <b>betű</b> , amely egyetlen → <b>fonémát</b> jelöl. <i>Példák:</i> az /f/ fonéma jelölésére alkalmazott

			sj a holland, ch a francia, sh az angol nyelvben. Néhány nyelvben bizonyos digráfokat az ábécében önállóan sorolnak fel, például: ll a spanyolban, ch a csehben és a szlovákban, ny a magyarban. Lásd még → <b>ligatúra</b> (= ikerbetű).
073	diphthong	kettőshangzó (= diftongus)	Két (hármashangzó, azaz triftongus esetében három) magánhangzós elem kapcsolata egyetlen szótagban. <i>Példák:</i> az /ai/ kettőshangzót (= diftongust) jelöli az ei a német „bei”, az i az angol „time” kifejezésekben.
074	donor language	átadó nyelv	<i>Lásd</i> language, source (156).
075	donor script	átadó írás	<i>Lásd</i> script, source (293).
076	endonym	endonima	Egy → <b>földrajzi alakulat</b> neve egy olyan hivatalos vagy széles körben beszélt nyelven, amely azon a területen használatos, ahol maga az alakulat található. <i>Példák:</i> Vārānasī (nem pedig Benares); Aachen (nem pedig Aix-la-Chapelle); Krung Thep (nem pedig Bangkok); Al-Uqşur (nem pedig Luxor); Győr (nem pedig a német Raab); Dunaszerdahely (nem pedig a szlovák Dunajská Streda).
077	endonym, standardized	endonima, egységesített (= standardizált)	Egy névtestület által jóváhagyott → <b>endonima</b> . <i>Példa:</i> a Hull és a Kingston upon Hull (Anglia), a magyar Földvár és Balatonföldvár → <b>névváltozatok</b> (= allonimák) közül a második névforma az egységesített (= standardizált) forma.
078	entity, topographic	entitás, topográfiai	<i>Lásd</i> topographic feature (334).
079	eponym	eponima	Egy személynek vagy személyek egy csoportjának a neve, akiről

			vagy amelyről a hely a nevét kapta. <i>Példák:</i> Iago (Jakab) a Santiago névben; Everest a Mount Everest névben; Mūsa (Mózes) a Wādī Mūsa névben. (Megjegyzés: a magyarban e terminus kevésbé használatos. A franciában az ethnonyme terminus is használatos ebben az értelemben.)
080	epotonym	köznevesült helynév	→ <b>Helynév</b> (= toponima), mely egy köznév alapjául vagy eredetétől szolgál. <i>Példák:</i> Jerez (vö. sherry); Olümpia (vö. olimpia); Cognac (vö. konyak); Canaan (vö. kánaán).
A080	ethnonym	népnév (= etnonima)	Egy etnikai csoport, például egy törzs vagy klán neve. <i>Példák:</i> dá-nok, hásimiták, számik, szorbok.
081	exonym	exonima	Egy adott nyelvben használt név, mellyel olyan → <b>földrajzi alakulatot</b> jelölnek, amely kívül található azon a területen, ahol a kérdéses nyelvet széles körben beszélnek, s amely név formájában különbözik a megfelelő → <b>endonimá(k)tól</b> , amely(ek)et azon a területen használnak, ahol a földrajzi alakulat található. <i>Példák:</i> az angol Warsaw forma a lengyel Warszawa exonimája; Mailand Milano német neve; Londres London francia neve; Külüniyā Köln arab neve; Bécs Wien magyar neve. A Москва angol nyelvre történő latin betűs hivatalos átírásának eredményeként létrejövő Moskva endonima, nem pedig exonima; nem exonima a Beijing pinjin fonetikus ábécé szerinti átírása sem, míg a Peking exonima. Az ENSZ a nemzetközi kommunikációban során az exonimák használatának minimalisra csökkentését javasolja. Lásd még → <b>név, hagyományos</b> .

082	extraterrestrial feature	Földön kívüli alakulat	<i>Lásd</i> feature, extraterrestrial (088).
083	extraterrestrial name	Földön kívüli név	<i>Lásd</i> name, extraterrestrial (215).
084	false generic element	hamis földrajzi köznévi elem	<i>Lásd</i> generic element, false (111).
085	feature class	alakulatosztály	<i>Lásd</i> class, feature (029).
086	feature name	alakulatnév	<i>Lásd</i> toponym (339).
087	feature, cultural	alakulat, mesterséges	<i>Lásd</i> feature, man-made (091).
088	feature, extraterrestrial	alakulat, Földön kívüli	→ <b>Topográfiai alakulat</b> a Földön kívül bármely más bolygón, mellékbolygón. <i>Példa</i> : kráter a holdon.
089	feature, geographical	alakulat, földrajzi	→ <b>Topográfiai alakulat</b> a Föld felszínén.
090	feature, hydrographic	alakulat, vízrajzi	→ <b>Topográfiai alakulat</b> , amely vízből áll, vagy főként vízzel hozható kapcsolatba, de szárazföldet nem foglal magában. <i>Példák</i> : tó; föld alatti víztároló; de a sziget nem vízrajzi alakulat.
091	feature, man-made	alakulat, mesterséges	→ <b>Topográfiai alakulat</b> , amelyet ember hozott létre, vagy lényegesen módosított. <i>Példák</i> : csatorna; közút; lakott hely. Kapcsolódó kifejezés: → <b>alakulat, természetes</b> .
092	feature, natural	alakulat, természetes	→ <b>Topográfiai alakulat</b> , amelyet nem ember hozott létre, és lényegesen nem is módosított. <i>Példák</i> : folyó (de a csatorna nem); őserdő (de a telepített erdő nem). Kapcsolódó kifejezés: → <b>alakulat, mesterséges</b> .
093	feature, physical	alakulat, természeti	Bármely vizuálisan észlelhető → <b>topográfiai alakulat</b> . <i>Példák</i> :

			hegy; folyó; közút; épület; de például a jelzés nélküli politikai határok nem tartoznak ide.
094	feature, topographic	alakulat, topográfiai	A Föld vagy bármely más bolygó, illetve mellékbolygó felszínének felismerhető egyediségű részlete.
095	feature, undersea	alakulat, fenékdomborzati	A Föld óceán vagy tenger felszíne alatt fekvő részének felismerhető egyediségű részlete. <i>Példák:</i> Dogger Bank, Mariana-árok.
096	field, data	mező, adat-	<i>Lásd</i> data field (056).
097	file format	fájlformátum	<i>Lásd</i> format, file (103).
098	file, computer	fájl, számítógépes	→ <b>Számítógépes rekordok</b> rendezett, rendszerezett és névvel ellátott gyűjteménye.
099	firmware	firmware (= belső vezérlőprogram)	→ <b>Számítógépes programok</b> és eljárások, amelyeket kártyára vagy alaplagra rögzítettek, és számítógépbe illesztettek vagy beépítettek. → <b>Szoftver</b> parancsokkal nem változtathatók meg.
100	font	font (= betűtípus)	Adott típusú, stílusú és méretű betűkép. <i>Példa:</i> <b>12 pontos félkövér Times New Roman;</b> <i>11 cpi-s (betű per hüvelykes) dőlt Courier.</i>
101	format	formátum	Egy írott vagy nyomtatott dokumentum mérete és általános elrendezése. <i>Lásd még</i> → <b>formátum, fájl-</b>
102	format, computer	formátum, számítógépes	<i>Lásd</i> format, file (103).
103	format, file	formátum, fájl-	Az adatok elrendezése egy → <b>szá- mítógépes fájlban</b> (pl. rekordok és

			mezők, numerikus és → <b>alfanumerikus</b> , rögzített és lebe- gőpontos stb.). Általában egyszerűen csak formátumként utalnak rá.
104	full title	teljes megnevezés	<i>Lásd</i> long form (of a name) (183).
105	gazetteer	földrajzinév-tár	→ <b>Földrajzi nevek</b> betűrendben vagy egyéb sorrendben elrendezett listája, az elhelyezkedés jelzésével, és lehetőség szerint a névváltoza- tok, a → <b>topográfiai alakulat</b> típu- sa és más meghatározó vagy leíró információk feltüntetésével.
106	gazetteer, index	földrajzinév-mutató	→ <b>Földrajzi nevek</b> rendezett listája kiegészítő adatokkal vagy azok nélkül, mely mutatóul szolgál ah- hoz a forráshoz, amelyben a nevek találhatóak. <i>Példa</i> : atlaszhoz mel- lékelt földrajzinév-mutató.
107	gazetteer, multilingual	földrajzinév-tár, többnyelvű	→ <b>Földrajzinév-tár</b> , amely, egy adott topográfiai alakulat kapcsán, különböző nyelvű, nem feltétlenül → <b>egységesített</b> (= standardizált) <b>névváltozatokat</b> (= allonimákat) közöl. <i>Példák</i> : Athens (Athína); Moscou (Moskva).
108	gazetteer, multiscriptual	földrajzinév-tár, több írásrendszerű	→ <b>Földrajzinév-tár</b> , amely a → <b>földrajzi neveket</b> két (két írásrend- szerű) vagy több különböző típusú → <b>írásban</b> vagy → <b>írásrendszer- ben</b> közli. <i>Példák</i> : Αθήνα, Athén, נָצְרֶת, Názáret; Владивосток, Vla- gyivosztok.
109	gazetteer, place names	névtár, helység-	Az angol terminust időnként lakott helyek neveinek listájára alkalmaz- zák. Lásd még → <b>név, hely-</b> (b).
110	generic element	földrajzi köznévi elem	A → <b>földrajzi név</b> → <b>földrajzi köznévi</b> része. <i>Példák</i> : Port-au- Prince; Sierra Nevada; Newport; Gellért- <u>hegy</u> . A földrajzi köznévi



			elem nem feltétlenül a megnevezett objektum alakulattípusát vagy alakulatosztályát mutatja meg. Lásd még → <b>hamis földrajzi köznévi elem</b> . Kapcsolódó kifejezés: → <b>megkülönböztető elem</b> .
111	generic element, false	földrajzi köznévi elem, hamis	→ <b>Földrajzi köznévi elem</b> , amely nem a megnevezett objektum alakulatosztályát mutatja. <i>Példák:</i> a <u>Mount</u> Isa, ‘ <u>Ayn</u> as-Sulṭān, Red <u>hill</u> , <u>Rio</u> de Janeiro és Sár <u>vár</u> névalakok településeket, nem pedig hegyet, forrást, dombot, folyót, illetve várat jelölnek, ahogy azt a nevek jelzik.
112	generic term	földrajzi köznévi	Köznévi, amely a → <b>topográfiai alakulat</b> tulajdonságai, nem pedig neve révén azonosítja. <i>Példák:</i> mountain, sierra, san, shan, dagh, jabal, har, river, wadi, gang, patak, domb. A → <b>helynévi</b> (= toponima) részét képezheti; lásd → <b>földrajzi köznévi elem</b> . Lásd még → <b>földrajzi köznévi elem, hamis</b> .
113	geographical dictionary	földrajzi szótár	<i>Lásd</i> dictionary, geographical (067).
114	geographical entity	földrajzi entitás	<i>Lásd</i> feature, geographical (089).
115	geographical feature	földrajzi alakulat	<i>Lásd</i> feature, geographical (089).
116	geographical name	földrajzi név	<i>Lásd</i> name, geographical (216).
117	geographical names standardization	földrajzinév-egységesítés (= standardizáció)	<i>Lásd</i> standardization, geographical names (312).
B118	geonym	geonima	<i>Lásd</i> name, geographical (216). A magyarban ritkán használatos.

118	geographic information system (GIS)	geoinformációs rendszer (GIS)	Számítógépen futó sokfunkciós rendszer, amely – gyakran térképeket és → <b>helyneveket</b> is tartalmazó – georeferált → <b>adatok</b> bevitelét, feldolgozását és kinyerését teszi lehetővé.
A118	geoname	geonima	<i>Lásd</i> name, geographical (216). Az angol terminus a → <b>földrajzi névre</b> használt informális kifejezés.
119	GIS	GIS	<i>Lásd</i> geographic information system (118).
120	glossary	szójegyzék	Egy meghatározott tudományterületre vagy tárgykörre vonatkozó szakkifejezések jegyzéke, amely a felsorolt kifejezések kapcsán magyarázó vagy leíró tájékoztatást is nyújthat. <i>Példa:</i> a földrajzi nevek egységesítése kapcsán használatos szakkifejezések jegyzéke.
121	grammar	nyelvtan	Egy → <b>nyelv</b> alaki jegyeivel és az ezek összekapcsolását, vonatkozásait és értelmezését meghatározó szabályokkal foglalkozó tudományterület.
122	grapheme	graféma	Egy → <b>fonéma</b> grafikai megjelenítése egy adott → <b>nyelvben</b> . <i>Példák:</i> a j → <b>graféma</b> az angolban a /dʒ/, a franciában a /ʒ/ → <b>fonéma</b> jelölője.
123	graphic form	grafikai forma	Írott vagy nyomtatott, → <b>mellékjelet</b> (= diakritikus jelet) is tartalmazó → <b>írásjegy(ek)</b> (= karakter[ek]), amely(ek) egy nyelvi egységet (például egy nevet) jelöl(nek). Különbözik a beszélt és digitális formáktól. <i>Lásd</i> coordinates, geographical (a) (044).
124	graticule	fokhálózat	<i>Lásd</i> coordinates, rectangular (a) (045).
125	grid, topographic	hálózat, topográfiai (= térképhálózat)	<i>Lásd</i> coordinates, rectangular (a) (045).

126	guidelines, toponymic	irányelvek, helynév-egységesítési	Egy ország → <b>helyneveinek</b> (= toponimáinak) → <b>egységesítését</b> (= standardizációját) és az egységesített helynevek térképeken és → <b>helynévtárakban</b> való közreadását meghatározó szabályok készlete.
127	hardware	hardver	Maga a számítógép (központi feldolgozó egység, az ún. CPU), továbbá valamennyi külső bemeneti és kimeneti eszköz (például monitorok, mágneslemez tárolók, [hang]rögzítő konzolok, nyomtatók, térképkészítők, digitalizálók, szkennerek stb.). Kapcsolódó kifejezés: → <b>szoftver</b> .
128	historical name	történeti név	<i>Lásd</i> name, historical (217).
129	hodonym	útnév (= hodonima)	<i>Lásd</i> odonym (247). A hodonima terminus a magyarban ritkán használatos.
130	homonym	homonima	Két vagy több azonos → <b>helynév</b> (= toponima), amelyek különböző → <b>topográfiai alakulatokat</b> jelölnek. <i>Példa:</i> Monaco (Principauté de) és Monaco (di Baviera), utóbbi olasz nyelvű → <b>exonima</b> , mely Münchent jelöli. <i>Példa a magyar nyelvből:</i> Sárospatak (magyarországi város) és Sárospatak (erdélyi falu); Medina (város Szaúd-Arábiában) és Medina (falu Tolna megyében).
131	hydrographic feature	vízrajzi alakulat	<i>Lásd</i> feature, hydrographic (090).
132	hydronym	víznév (= hidronima)	Egy → <b>vízrajzi alakulatra</b> alkalmazott → <b>helynév</b> (= toponima).
133	hyphenization, also hyphenation	kötőjelezés	a) A helynévtanban egy → <b>összetett név</b> két vagy több

			<p>elemének kötőjellel való összekapcsolása; ez rendszerint megakadályozza a szavak sorrendjének megváltozását az olyan →<b>betűrendes</b> jegyzékben, mint amilyen a →<b>földrajzinév-tár</b>. <i>Példák:</i> Höhr-Grenzhausen; Tel-Aviv; Pointe-Sapin-Centre.</p> <p>(b) Kötőjelek elhelyezése szavak, illetve egy szó szótagjai közé.</p>
134	ideogram	ideogramma (= képírási jel)	<p>(a) Grafikai jel, amely egy dolgot vagy egy fogalmat ábrázol, de nem feltétlenül egy ezekre használatos adott szót jelöl. Néhány szerző a →<b>logogramra</b> (= szójelre) használja.</p> <p>(b) Az egyiptomi hieroglifák esetében olyan determináns, amely →<b>fonogrammák</b> (= hangjelek) (csoportjának a) jelentését jelzi.</p>
135	ideographic script	ideogrammatikus írás (= fogalomírás, képírás)	<i>Lásd</i> script, logographic (289).
136	index, names	mutató, név-	<i>Lásd</i> index, toponymic (138).
137	index, place names	mutató, helynév-	<i>Lásd</i> index, toponymic (138). Az angol terminust néha csak lakott helyekkel összefüggésben alkalmazzák. <i>Lásd</i> még → <b>helynév</b> (= toponima).
138	index, toponymic	mutató, helynév-	→ <b>Helynevek</b> (= toponimák) rendezett listája, amely a földrajzi elhelyezkedésen kívül kevés egyéb információt közöl, illetve semmilyen további adatot nem tartalmaz.
139	indigenous language	őshonos nyelv	<i>Lásd</i> language, indigenous (148).
140	indigenous name	őshonos név	<i>Lásd</i> name, indigenous (218).

141	interactive processing	interaktív (adat)feldolgozás	Számítógépes rendszerben egy programmal és/vagy adatokkal való közvetlen munkafolyamat, melynek célja az információk azonnali módosítása, kinyerése és/vagy megjelenítése. Ez rendszerint számítógép képernyőjén történik. Kapcsolódó kifejezés: → <b>köteget (adat)-feldolgozás</b> .
142	interface	interfész	Közös határ, amelyen két különböző számítógépes rendszer vagy ezek részei összekapcsolódnak vagy keresztezik egymást. Ez lehet mechanikus vagy elektronikus, és vonatkozhat az ember és a számítógép közötti kapcsolatra is.
143	International Phonetic Alphabet, IPA	nemzetközi fonetikai ábécé, IPA (= APhl)	→ <b>Fonetikai</b> átírássra szolgáló, nemzetközileg elismert jelek készlete. Néhány példa IPA jelölésre: [ŋ] az angol „sing” szó „ng” hangjára; [ʃ] az angol „sh” hangra; [a] az „art” szó „a”-jára, de [ɛ] az „any” szó „a”-jára; [ʊ] a mássalhangzós „u”-ra a francia „Suisse” szóban.
144	international standardization	nemzetközi egységesítés (= standardizáció)	<i>Lásd</i> standardization, international, geographical names (313).
A144	lacustrine name	tónév	<i>Lásd</i> name, lacustrine (A218).
145	language	nyelv	E szójegyzék összefüggésrendszerében a szóbeli kommunikáció egy nagyobb közösség által használt eszköze, amely magában foglalja a szavakat, azok kiejtését és összekapcsolásuk módozatait.
146	language, colloquial	nyelv, társalgási	A → <b>nyelv</b> azon formája, amely az informális → <b>beszédben</b> használatos, s amely észrevehetően különbözik a formális társalgás és írás

			során használt változattól. Lásd még → <b>nyelvváltozat</b> ; → <b>kettősnyelvűség</b> (= diglosszia).
147	language, donor	nyelv, átadó	<i>Lásd</i> language, source (156).
148	language, indigenous	nyelv, őshonos	→ <b>Nyelv</b> , amely őshonos egy adott területen.
149	language, literary	nyelv, irodalmi	A → <b>nyelv</b> , különösen a köznyelv írott formája, amelyet egyes, főként korábbi vélekedések irodalmi művek esetében a kívánatos mintának tartottak. A formális nyelvhasználat alapját is képezheti. Lásd még → <b>kettősnyelvűség</b> (= diglosszia).
150	language, minority	nyelv, kisebbségi	Egy adott területen az állami adminisztráció → <b>hivatalos nyelvétől</b> különböző → <b>nyelv</b> , amelyet egy kisebbség beszél. Hivatalos jogállással rendelkezik vagy nem rendelkezik. <i>Példák</i> : a svéd nyelv Finnországban, a breton nyelv Franciaországban, a fríz nyelv Hollandiában.
151	language, national	nyelv, nemzeti	Egy adott ország egészében vagy területének részein jelenleg is széles körben elterjedten használt → <b>nyelv</b> , amely gyakran beszélőinek identitását jelképezi. A → <b>hivatalos nyelv</b> jogállásával rendelkezik vagy nem rendelkezik. <i>Példa</i> : a rétoromán (Rätoromanisch) nyelv Svájc egyes vidékein.
152	language, non-official or unofficial	nyelv, nem hivatalos	Egy → <b>nyelv</b> , amely, bár viszonylag széles körben használatos, egy adott, törvény által létrehozott politikai egységben hivatalosan megerősített jogállással nem bír. <i>Példa</i> : a francia nyelv Libanonban, az angol nyelv Izraelben.

153	language, official	nyelv, hivatalos	Egy → <b>nyelv</b> , melynek törvényben rögzített hivatalos jogállása van egy adott, törvény által létrehozott politikai egységben, például egy államban vagy annak egy részében, és amely az adminisztráció nyelveként szolgál. <i>Példák:</i> a spanyol nyelv Chilében, az olasz és a német nyelv Dél-Tirolban (Olaszország).
154	language, principal	nyelv, fő	A több → <b>nyelvet</b> használó → <b>nyelvközösségekben</b> a legtöbb beszélővel rendelkező nyelv. <i>Példa:</i> a német, nem pedig az olasz nyelv Dél-Tirolban (Olaszország); az angol, nem pedig a walesi nyelv Walesben.
155	language, receiver	nyelv, átvevő	<i>Lásd</i> language, target (158).
156	language, source	nyelv, forrás-	Az a → <b>nyelv</b> , amelyből egy nevet átalakít, vagy átvesz egy másik nyelv, a → <b>célnyelv</b> . <i>Példa:</i> oroszról kínaira történő → <b>átírás</b> esetén az előbbi a forrásnyelv.
157	language, standard	nyelv, köz-	Egy nyelv azon beszélt és/vagy írott formája, amelyet egy hivatalosan kijelölt vagy széles körben elismert testület vagy szaktekintély helyesnek minősít, illetve, ezek hiányában, az a forma, amelyet általánosságban helyesnek fogad el a → <b>nyelvközösség</b> . <i>Példák:</i> a Hochdeutsch a német esetében; az Algemeen Beschaafd Nederlands Hollandiában.
158	language, target	nyelv, cél-	Az a nyelv, amelynek szabályai szerint egy → <b>helynév</b> (= toponima) a → <b>forrásnyelvből</b> átvehető vagy átalakítható. <i>Példa:</i> arabról franciára történő → <b>átírás</b> esetén az utóbbi a célnyelv.

159	language, vehicular	nyelv, közvetítő	Az a nyelv, amely kommunikációs eszközként szolgál különböző <b>→nyelvközösségek</b> tagjai között. <i>Példa:</i> az angol nyelv a polgári légi közlekedés közvetítő nyelve a világ nagy részén.
160	letter	betű	Grafikai jel, amely egységként vagy <b>→írásjegyként</b> (= karakterként) szolgál egy <b>→ábécében</b> .
161	letter, basic	betű, alap-	Egy <b>→betű</b> alapformája <b>→mellékjelek</b> (= diakritikus jelek) nélkül. <i>Példák:</i> lengyel l az ł ellenében; izlandi D a Ð ellenében.
162	letter, consonant	betű, mássalhangzó-jelölő	Egy <b>→ábécé</b> mássalhangzót jelölő <b>→betűje</b> . <i>Példák:</i> latin b, d; görög β, δ; thai ข, ฃ; arab ب, ڤ; koreai ㅂ, ㅍ.
163	letter, vowel	betű, magánhangzó-jelölő	Egy <b>→ábécé</b> magánhangzót jelölő <b>→betűje</b> . <i>Példák:</i> latin a, e, i, o, u; görög α, ε, η, ι, ο, υ, ω; orosz а, е, и, о, у; héber א, ח, ט; thai อ, ฮ; koreai ㅏ, ㅑ.
164	lettering, map	névírás, térképi	(a) <b>→Térképi írás</b> egy <b>→betűírást</b> alkalmazó írásrendszerben. Tágabb értelemben <b>→térképi írás</b> . (b) ( <b>→Alfabetikus</b> ) írás térképre való illesztésének tevékenysége. Ebben a jelentésben a magyar terminus nem használatos.
165	lettering, multilingual	írás, többnyelvű	<b>→Térképi névírás</b> egy <b>→többnyelvű térképen</b> .
166	lettering, multiscrptual	írás, több írásrendszerű	<b>→Térképi névírás</b> egy <b>→több írásrendszerű térképen</b> .
167	letters, cardinal	betűk, alap-	Egy <b>→írás</b> azon <b>→betűi</b> , amelyeket az adott írást használó legtöbb <b>→ábécé</b> tartalmaz. <i>Példák:</i> a latin ábécé kivéve például a K, Q, X betűket; a perzsa (farszi) ábécé



			<p>hagyományos arab betűi. Kapcsolódó kifejezés: →<b>betűk, különleges.</b></p>
168	letters, special	betűk, különleges	<p>Egy adott nyelv →<b>ábécéjének</b> azok a →<b>betűi</b>, melyek jellemzőek, illetve egyedülállóak a kérdéses nyelvben, mivel hiányoznak valamennyi vagy a legtöbb más ábécéből, amely ugyanazt az írást használja. <i>Példák:</i> dán ø; izlandi þ, ð; német ß; perzsa ﷲ; magyar ű. Kapcsolódó kifejezés: →<b>betűk, alap-.</b></p>
169	lexicon	lexikon	<p>(a) Egy adott nyelvre vagy ismeretkörre vonatkozó szótár vagy →<b>szójegyzék.</b>  (b) Egy egyén, foglalkozási csoport vagy szakterület szókincse.</p>
170	lexicon, logographic	készlet, szójel-	<p>Egy →<b>szójelölő írás</b> →<b>írásjegyeinek</b> (= karaktereinek) rendezett listája; a →<b>betűírásban</b> az →<b>ábécé</b>, a →<b>szótagírásban</b> a →<b>szótagjelkészlet</b> a megfelelője.</p>
171	ligature	ligatúra (= ikerbetű)	<p>Két →<b>betű</b> grafikailag stilizált kombinációja, illetve egy összekötő vonal vagy vonás, amely azt jelzi, hogy az egymásra következő hangokat egyként kell ejteni. <i>Példák:</i> œ (amely az o + e kapcsolatból származik); <u>kh</u>, amelyet az →<b>IPA</b> /x/-nak, illetve a német <i>ach</i> szóban található <i>ch</i>-nak megfelelően ejtünk.</p>
172	lingua franca	lingua franca	<p>Segédnyelv, amelyet különböző anyanyelvű embercsoportok közti kommunikációra használnak. <i>Példák:</i> a szuahéli Kelet-Afrikában, a kecsua az Andok vidékén. Lásd még →<b>pidzsin.</b></p>
173	linguistic area	nyelvterület	<p><i>Lásd</i> linguistic region (175).</p>

174	linguistic community	nyelvközösség	Egyének egy csoportja, amely viszonylag könnyen kommunikál egy közös → <b>nyelven</b> vagy → <b>nyelvváltozatban</b> .
175	linguistic region	nyelvi régió	Régió vagy terület, ahol egy adott nyelv alkotja a → <b>hivatalos</b> vagy → <b>fő nyelvet</b> . <i>Példa:</i> a flamand és vallon nyelvi régiók Belgiumban.
176	linguistics	nyelvészet	Az emberi nyelv tudományos, minden szempontra kiterjedő vizsgálata, amely magában foglalja a → <b>fonetikát</b> (= hangtant), a → <b>fonológiát</b> , a → <b>morfológiát</b> (= alaktant), a → <b>szintaxist</b> (= mondattant) és a → <b>szemantikát</b> (= jelentéstant).
177	literary language	irodalmi nyelv	<i>Lásd</i> language, literary (149).
178	local name	helyi név	<i>Lásd</i> name, local (219).
179	logogram	logogram (= szójel)	Grafikai jel vagy jelek kombinációja, amely egy teljes szabad → <b>morfémát</b> , például egy szót, jelöl, anélkül, hogy az azt alkotó → <b>fonémákat</b> vagy → <b>szótagokat</b> elkülönítve feltüntetné. <i>Példák:</i> a kínai 中 a zhong (közép) szóra; a japán kan-dzsi 山 a san vagy yama (hegy) szavakra.
180	logographic	szójelölő	→ <b>Logogramokból</b> (= szójelekből) álló, illetve azokkal kapcsolatos.
181	logographic lexicon	szójelkészlet	<i>Lásd</i> lexicon, logographic (170).
182	logographic script	szójelölő írás	<i>Lásd</i> script, logographic (289).
183	long form (of a name)	teljes névforma	Egy → <b>helynévnek</b> (= toponimának) (különösen egy ország nevének)

			teljes, minden alkotóelemet magában foglaló formája. <i>Példák:</i> Al-Mamlakah al-Hāshimīyah al-Urdunīyah (Jordán Hásimita Királyság); Zhonghua Renmin Gongheguo (Kínai Népköztársaság). Kapcsolódó kifejezés: → <b>rövid névforma</b> ; a fenti példák esetében: Al-Urdun (Jordánia); Zhongguo (Kína).
184	lunar name	holdfelszíni név	<i>Lásd</i> name, lunar (220).
185	man-made feature	mesterséges alakulat	<i>Lásd</i> feature, man-made (091).
186	map lettering	térképi névírás	<i>Lásd</i> lettering, map (164).
187	map, multilingual	térkép, többnyelvű	Térkép, amely egy adott topográfiai alakulat kapcsán különböző → <b>nyelveken</b> , nem feltétlenül → <b>egységesített</b> (= standardizált), <b>névváltozatokat</b> (= allonimákat) közöl. <i>Példák:</i> Athens, Athína, Athén; Moscou, Moskva, Moszkva.
188	map, multiscriptual	térkép, több írásrendszerű	Térkép, amely a → <b>helyneveket</b> két (két írásrendszerű) vagy több különböző típusú → <b>írásban</b> vagy → <b>írárendszerben</b> közli. <i>Példák:</i> Αθήνα, Athén; נצרת, Názáret; Владивосток, Vlagyivosztook.
189	map script	térképi írás	→ <b>Helynevek</b> és egyéb nyelvi vagy numerikus adatok – mint például leíró kifejezések, pontszerű és körvonalazható kiemelkedések – a térképen. Lásd még → <b>névírás</b> , <b>térképi</b> .
190	map script, multilingual	térképi írás, többnyelvű	→ <b>Térképi írás</b> egy → <b>többnyelvű térképen</b> .
191	map script, multiscriptual	térképi írás, több írásrendszerű	→ <b>Térképi írás</b> egy → <b>több írásrendszerű térképen</b> .

192	map, thematic	térkép, tematikus	Bármely, sajátos témának szentelt földrajzi térkép, amely nem csak a Föld felszíni terepalakulatait mutatja. <i>Példák:</i> geológiai térkép, történeti térkép, légi útvonalak térképe. Kapcsolódó kifejezés: → <b>topográfiai térkép</b> .
193	map, topographic	térkép, topográfiai	Olyan térkép, melynek célja a Föld vagy a Hold, illetve egy bolygó vagy mellékbolygói felszínének, valamint → <b>természetes és mesterséges</b> → <b>topográfiai alakulatainak</b> ábrázolása. Kapcsolódó kifejezés: → <b>térkép, tematikus</b> .
194	maritime name	tengeri név	<i>Lásd</i> name, maritime (221).
195	marker	kiegészítő írásjegy	→ <b>Fonémát</b> , → <b>morfémát</b> vagy a nyelv más elemét jelölő grafikai jel, amelyet csak egy önálló → <b>betűvel</b> vagy → <b>szillabogrammal</b> (= szótagjellel) összekapcsolva használnak. <i>Példa:</i> az arab shaddah (megkettőzést jelölő kiegészítő írásjegy).
196	marker, vowel	kiegészítő írásjegy, magánhangzó-jelölő	→ <b>Hiányos betűírásban</b> alkalmazott → <b>kiegészítő írásjegy</b> → <b>magánhangzó</b> jelölésére. <i>Példák:</i> arab َ, ِ, ُ (a, i, u); héber ְ, ִ, ֵ, ֶ, ֹ (a, e, i, o, u); thai ็, ิ, ุ (a, i, u).
197	menu, computer	menü, számítógépes	A számítógép kezelője számára hozzáférhető, általában grafikus vagy → <b>alfanumerikus</b> formában a számítógép képernyőjén feltüntetett lehetőségek listája.
198	minority language	kisebbségi nyelv	<i>Lásd</i> language, minority (150).
199	minority name	kisebbségi név	<i>Lásd</i> name, minority (222).
200	modified character	módosított írásjegy (= karakter)	<i>Lásd</i> character, modified (024).

201	morpheme	morféma	A legkisebb megkülönböztető egység a <b>→nyelvtanban</b> ; a szó funkcióval bíró összetevőinek legkisebb egysége. <i>Példa:</i> a „dülők” szó a „dülő” szabad és a többes számot jelölő „-k” kötött morfémákból áll.
202	morphological	morfológiai	A <b>→morfológiával</b> (= alaktannal) kapcsolatos.
203	morphology	morfológia (= alaktan)	A <b>→nyelvtan</b> azon ága, amely egy nyelv szavainak a szerkezetét és alakját tanulmányozza.
204	mother tongue	anyanyelv	A családon belül elsajátított első nyelv.
205	multilingual gazetteer	többsnyelvű földrajzinév-tár	<i>Lásd</i> gazetteer, multilingual (107).
206	multilingual map	többsnyelvű térkép	<i>Lásd</i> map, multilingual (187).
207	multiscriptual gazetteer	több írásrendszerű földrajzinév-tár	<i>Lásd</i> gazetteer, multiscriptual (108).
208	multiscriptual map	több írásrendszerű térkép	<i>Lásd</i> map, multiscriptual (188).
209	name	név	(a) <i>Lásd</i> noun, proper (246). (b) E szójegyzék sajátos összefüggésszerűségében: <b>→helynév</b> (= toponima).
210	name, alternative	név, alternatív	<i>Lásd</i> allonym (005).
B211	name, commemorative	név, emlékeztető	Egy személyről vagy egy eseményről elnevezett természetes vagy mesterséges <b>→földrajzi alakulat</b> neve, amelyet azzal a céllal alkotnak meg, hogy a névadó személy vagy esemény iránt tiszteletet tanúsítsanak, róla megemlékezzenek. <i>Példák:</i> Isla de Pascua (Húsvétsziget, Chile); Sydney (Ausztrália); Blyderivier (Dél-Afrika).

211	name, approved	név, jóváhagyott	<i>Lásd</i> name, standardized (228).
A211	name, authorized	név, engedélyezett	<i>Lásd</i> name, official (223).
212	name, composite	név, összetett	→ <b>Helynév</b> (= toponima), amely egy → <b>földrajzi köznévi elemből</b> és egy → <b>megkülönböztető elemből</b> , vagy egy több szóból álló megkülönböztető elemből épül fel. <i>Példák:</i> Mount Cook; Newport; Newfoundland; Kemijoki; Rostov na Donu; Sierra Nevada Oriental; Stoke on Trent. Kapcsolódó kifejezés: → <b>név, egyszerű</b> .
213	name, compound	név, összetett	<i>Lásd</i> name, composite (212).
214	name, conventional	név, hagyományos	<i>Lásd</i> exonym (081).
215	name, extraterrestrial	név, Földön kívüli	→ <b>Földön kívüli alakulatra</b> alkalmazott → <b>helynév</b> (= toponima). <i>Példa:</i> Nix Olympica (a Marson).
216	name, geographical	név, földrajzi	Egy Földön található alakulatra alkalmazott → <b>név</b> ; a → <b>topográfiai név</b> vagy → <b>helynév</b> (= toponima) sajátos esete.
217	name, historical	név, történeti	Történeti feljegyzés(ek)ben található → <b>helynév</b> (= toponima), amely jelenleg már nincs használatban. <i>Példák:</i> Eboracum (az angliai York jelölésére); Mediolanum (az olaszországi Milanó jelölésére); New Amsterdam (az egyesült államokbeli New York jelölésére); Edo (a japán Tokió jelölésére); Alba Regia (a magyarországi Székesfehérvár jelölésére).
218	name, indigenous	név, őshonos	Egy → <b>őshonos nyelvű</b> vagy abból származó → <b>helynév</b> (= toponima). <i>Példák:</i> Culabah (őshonos, Ausztrália), Empangeni (zulu, Dél-Afrika).

A218	name, lacustrine	név, tó-	Egy tó vagy belső tenger neve. <i>Példák:</i> Holt-tenger; Balkas-tó (v. Balhas-tó); Malawi (Nyasza)-tó.
219	name, local	név, helyi	A → <b>nyelvközösség</b> egy földrajzi- lag meghatározott területen élő köre által egy ott található alakulatra alkalmazott → <b>helynév</b> (= toponima). Különbözhet az → <b>egységesített</b> (= standardizált) <b>névtől</b> .
220	name, lunar	név, holdfelszíni	A Hold felszínén található alakulatra alkalmazott → <b>helynév</b> (= toponima). <i>Példák:</i> Gagarin holdkráter; Nyuga- lom tengere (Mare Tranquillitatis).
221	name, maritime	név, tengeri	Egy, a tengerrel kapcsolatos → <b>vízrajzi alakulat</b> neve. <i>Példák:</i> Magellán-szoros, Bottenhavet/ Selkämeri, La Manche csatorna.
222	name, minority	név, kisebbségi	(Hely)név → <b>kisebbségi nyelven</b> .
223	name, official	név, hivatalos	Egy jogilag felállított (pl. nemzeti) → <b>névtestület</b> által jóváhagyott, annak hatáskörében alkalmazott → <b>helynév</b> (= toponima).
224	name, place	név, hely-	(a) <i>Lásd</i> toponym (339). (b) Néhány szakíró a helységnév → <b>szinonimájaként</b> használja.
225	name, primary	név, elsődleges	Helyi kifejezésekkel és nyelven megalkotott leíró név. <i>Példák:</i> Ar- Rub‘ al-Khālī (az üres negyed, Szaúd-Arábia); Dasht-e Kavīr (nagy sivatag, Irán).
226	name, proper	név, tulajdon-	<i>Lásd</i> noun, proper (246).
227	name, simplex	név, egyszerű	Egy szóból, általában pusztán egy megkülönböztető összetevőből álló → <b>helynév</b> (= toponima). <i>Példák:</i> Kijev; Temuko; Malaŵi. Az al-Qāhira (Kairó) szintén egy- szerű név, mivel az arab eredetiben

			az al- névelő kötött → <b>morféma</b> , azaz az egységhez tartozó, kötőjel nélkül írt prefixum (= előtag). Kapcsolódó kifejezés: → <b>név, összetett</b> .
A227	name, standard	név, egységesített (= standard)	<i>Lásd</i> name, standardized (228).
228	name, standardized	név, egységesített (= standardizált)	Egy → <b>névtestület</b> által egy adott alakulatra alkalmazott számos → <b>névváltozat</b> (= allonima) közül előnyben részesítettként jóváhagyott név. Egyetlen alakulatnak ugyanakkor több egységesített (= standardizált) neve is lehet. <i>Példa</i> : Kaapstad és Cape Town (de a Capetown forma nem egységesített).
229	name, topographic	név, topográfiai	<i>Lásd</i> toponym (339).
230	name, traditional	név, hagyományos	Egy adott → <b>nyelvközösség</b> által viszonylag széles körben használt, rendszerint a közösség hagyományaiban és irodalmában is jelentkező → <b>exonima</b> . <i>Példák</i> : Alexandrie (francia) al-Iskandarīyah (arab) helyett; Jerusálén (spanyol) Yerushalayim (héber) helyett; Peking (magyar) Beijing (kínai pinjin) helyett.
A230	name, transboundary	név, határt átvélő	Két vagy több politikai egységre kiterjedő → <b>földrajzi alakulat</b> , pl. folyó, hegylánc, neve. <i>Példák</i> : An-Nīl; der Rhein; Cordillera de los Andes; Alpok.
231	name, variant	név-, változat (= allonima)	<i>Lásd</i> allonym (005).
232	names authority	névtestület	(a) Testület, például személy, választmány vagy bizottság, amely a → <b>helynevekkel</b> kapcsolatos ügyekben tanácsadó és/vagy döntési hatáskörrel rendelkezik valamely



			törvényes egység, például egy állam megbízásából. (b) Az → <b>egységesített</b> (= standardizált) <b>helynevek</b> (= toponimák) közzétételével megbízott testület.
233	names conversion	névátírás	<i>Lásd</i> conversion (041).
234	names index	névmutató	<i>Lásd</i> index, toponymic (138).
235	names survey	névrendezés	<i>Lásd</i> survey, toponymic (319).
236	names transformation	névátalakítás	<i>Lásd</i> transformation, names (349).
237	national language	nemzeti nyelv	<i>Lásd</i> language, national (151).
238	national standardization, geographical names	nemzeti egységesítés (= standardizáció), földrajzi névi	<i>Lásd</i> standardization, national, geographical names (314).
239	natural feature	természetes alakulat	<i>Lásd</i> feature, natural (092).
240	noise, graphic	zaj, grafikai	A grafikai üzenet tiszta átadását vagy fogadását gátló, akadályozó vagy elhomályosító tényezők. <i>Példák:</i> „hó” a televízió képernyőjén; a térkép telezsúfolása túl sűrű grafikai információkkal; elmosódott térképi írás.
A240	nominative form (of a toponym)	helynév (= toponima) alanyesete	Azokban a nyelvekben, amelyek nyelvtana névszóragozást és eseteket alkalmaz, a név alakja az első (nominativusi) esetben. <i>Példák:</i> Berlin, nem pedig Berlins (’Berlinnek’ jelentésű genitivus, birtokos eset) a németben; Budapest, nem pedig például Budapestre (a Budapest lativusa) a magyarban; Москва, nem pedig például Москвы (a Moszkva függő esete,

			amely prepozícióval azt fejezi ki, hogy 'Moszkvából') az oroszban.
241	non-official language	nem hivatalos nyelv	<i>Lásd</i> language, non-official (152).
242	non-vocalized	a magánhangzó nem jelölt	Írott szó vagy szöveg, amely nem tartalmaz → <b>magánhangzó-jelölést</b> .
243	non-vowelled	a magánhangzó nem jelölt	<i>Lásd</i> non-vocalized (242).
244	normalization	normalizálás	<i>Lásd</i> standardization (311).
245	noun, common	név, köz-; szó, köz-	Szó, amely egy adott típusú élőlény, hely vagy dolog bármelyikét jelöli. <i>Példák:</i> helynév, földrajzinév-tár, város.
246	noun, proper	név, tulajdon-	Szó, amely egyértelműen azonosít egy személyt, helyet vagy dolgot. <i>Példák:</i> Albert, Beijing, Budapest.
247	odonym	útnév (= hodonima)	Közlekedési útvonalak jelölésére szolgáló → <b>tulajdonnév</b> . <i>Példák:</i> Via Appia (történelmi közút); Airway Amber (légi forgalmi útvonal); M1 (autópálya); Fleet Street; Piccadilly Circus; Váci utca. A hodonima terminus a magyarban ritkán használatos.
248	official language	hivatalos nyelv	<i>Lásd</i> language, official (153).
249	onomastics	névtan, névkutatás, névtudomány (= onomasztika)	(a) Tudomány, amelynek célja a → <b>nevek</b> tanulmányozása. (b) A névadás folyamata vagy tevékenysége. (Megjegyzés: a magyar szakkifejezések jelentése nem foglalja magában az angol terminus által hordozott [b] jelentést.)

250	oronym	hegynév, domborzati név (= oronima)	A terep (ideértve a tengerfeneket is) egy függőleges elrendeződésű képződményének a neve, így például hegyek, hegyvonulatok, fenék-hegyek, dombok vagy felföldek nevei. <i>Példák:</i> Matterhorn; Gaurišankar; Fuji San; Sierra Madre; Közép-Atlanti-hátság.
251	orthography	helyesírás	A szavak lejegyzése egy adott nyelvészeti hagyomány által előírt szabályok szerint.
252	phone	beszédhang	A → <b>fonetikában</b> (= hangtanban) a beszédfolyam legkisebb észlelhető hangegysége, általában szögletes zárójelbe téve jelölik. Egy adott → <b>fonéma</b> → <b>allofónoknak</b> (= hangváltozatoknak) nevezett különböző beszédhangok által valósulhat meg. <i>Példák:</i> a spanyolban a „b” [β] a <i>saber</i> és [b] a <i>Barcelona</i> szóban.
253	phoneme	fonéma	A legkisebb hangegység egy → <b>nyelv</b> → <b>fonológiai</b> szerkezetében, amely jelentésmegkülönböztető szereppel bír, s általában ferde zárójelbe téve jelölik. <i>Példák:</i> /b/; /p/; /ʃ/ (az angol sh-re). A gyakorlatban a fonémát → <b>allofónoknak</b> (= hangváltozatoknak) nevezett ejtészváltozatok valósítják meg, amelyeket általában szögletes zárójelbe téve jelölnek, például a spanyolban a /b/ fonéma megvalósulása [b] a <i>Barcelona</i> és [β] a <i>saber</i> szóban; vagy az [e], [ẽ] és [ɛ] az /e/ fonéma különböző megvalósulásai. Lásd még → <b>beszédhang</b> .
254	phonemic	fonemikus	A → <b>fonémákkal</b> kapcsolatos.
255	phonetic, phonetical	fonetikus, fonetikai	A → <b>fonetikával</b> (= hangtannal) kapcsolatos.

256	phonetics	fonetika (= hangtan)	A beszélt nyelv hangjainak tanulmányozása és osztályozása. A legkisebb fonetikai egység a → <b>beszédhang</b> .
257	phonogram	fonogramma (= hangjel)	(a) Hango(ka)t jelölő grafikai → <b>írásjegy</b> (= karakter). (b) Különösen: → <b>piktogram</b> , amely nem az ábrázolt tárgyhoz kapcsolódó jelentést, hanem a tárgy nevének hangzását jelöli az adott nyelvben. <i>Példák:</i> az egyiptomi hieroglifák piktogramjai, amikor fonetikai érték jelölésére használták őket, pl. □ (szék) a p, a 'szék' jelentésű szó kezdőhangjának jelölésére.
258	phonological	fonológiai	A → <b>fonológiával</b> kapcsolatos.
259	phonology	fonológia	A beszédhangok tanulmányozása, különös tekintettel azok egy adott → <b>nyelvben</b> , illetve, egymással való összehasonlítás céljából, két vagy több nyelvben betöltött funkciójára. <i>Lásd</i> feature, physical (093).
260	physical feature	természeti alakulat	
261	pictogram	piktogram	Grafikai jel, amely egy tárgyat grafikai-képi hasonlóság útján jelöl, hogy a tárgyhoz kapcsolódó jelentést vagy a tárgy nevének hangzását közvetítse. <i>Lásd</i> még → <b>fonogramma</b> (= hangjel).
262	pidgin	pidzsin	Viszonylag állandó megnyilatkozási forma, amely segédnyelvként fejlődött ki, s amelynek szókészlete és alkalmazási köre erősen korlátozott, és amelynek → <b>nyelvtana</b> , → <b>fonológiai</b> szerkezete és stílusa egyszerűbb, mint az(ok)é a → <b>nyelv(ek)é</b> , amely(ek)ből kialakult. <i>Példák:</i> tok pisin (angol alapú pidzsin, Új-Melanéziában); bazári maláj Malajziában és Indonéziában; petit mauresque (francia alapú pidzsin, Észak-Afrikában); fanagalo

			(főként a zuluból, Dél-Afrikában). A pidzsin, amely egy → <b>nyelv-közösség</b> → <b>anyanyelv</b> évé válik, kreolizálódik. Lásd még → <b>kreol</b> .
263	pixel	pixel (= képpont)	A „picture element” kifejezésből alkotott → <b>mozaikszó</b> (= akronima); tárolási és kijelzési egység → <b>raszteres módban</b> .
264	place name	helynév	Lásd toponym (339); name, place (b) (224).
265	place name index	helynévmutató	Lásd index, place names (137).
266	portability, data	hordozhatóság, adat-	Lásd data portability (059).
267	principal language	fő nyelv	Lásd language, principal (154).
268	program, computer	program, számítógépes	Utasítások készlete, amely a számítógépet vezérli, hogy az mely műveleteket hajtsa végre. Kapcsolódó kifejezés: → <b>adat(ok)</b> , mellyel/ melyekkel a program műveleteket végez.
269	proper name	tulajdonnév	Lásd noun, proper (246).
270	proper noun	tulajdonnév	Lásd noun, proper (246).
271	radical, radix	gyökjel	(a) Egy → <b>szójelölő</b> → <b>írásjegy</b> (= karakter) alapformája. <i>Példa:</i> a körülbelül 240 kínai alap → <b>írásjegy</b> (= karakter) egyike, amely értelmi kategóriát jelöl, például a „fa” írásjegye, mely a különböző típusú fákat, faanyagokat jelölő → <b>logogramok</b> (= szójelek) megalkotásának alapjául szolgál. (b) Lásd root (282).
272	raster mode	raszteres mód	A számítógépen adatok tárolása és kijelzése oszlopokba és sorokba rendezett → <b>pixelek</b> (= képpontok)

			sűrű rácshálózatán. <i>Példa:</i> a műholdas képeket általában raszteres módban tárolják. Kapcsolódó kifejezés: → <b>vektoros mód</b> .
273	receiver language	átvevő nyelv	<i>Lásd</i> language, target (158).
274	receiver script	átvevő írás	<i>Lásd</i> script, target (295).
275	record, computer	rekord, számítógépes	Egyetlen aktuális tétellel kapcsolatos, egységként kezelt összefüggő → <b>adatok</b> számítógéppel olvasható gyűjteménye. <i>Példa:</i> egy helynév és kapcsolódó adatai, például koordináták, jóváhagyás dátuma és a név eredete.
276	rectangular coordinates	derékszögű koordináták	<i>Lásd</i> coordinates, rectangular (045).
277	retranscription	retranszkripció (= kiejtés szerinti átírás visszaalakítása)	A → <b>transzkripció</b> (= kiejtés szerinti átírás) eredményének visszaalakítása a → <b>forrásnyelv</b> re.
278	retransliteration	retranszliteráció (= betű szerinti átírás visszaalakítása)	A → <b>transzliteráció</b> (= betű szerinti átírás) eredményének visszaalakítása a → <b>forrásnyelvi írásra</b> . <i>Lásd még</i> → <b>megfordíthatóság</b> .
279	reversibility	megfordíthatóság	A → <b>transzliteráció</b> (= betű szerinti átírás) azon sajátossága, amely lehetővé teszi egy írott adat egyik → <b>írásból</b> vagy → <b>írásrendszerből</b> egy másikba való átalakítását, majd ezt követően annak visszaalakítását a → <b>forrásnyelvi írásra</b> úgy, hogy a végeredmény az eredetivel azonos legyen.
280	romanization	latin betűs átírás	Nem latin betűs írásról latin betűs → <b>írásra</b> történő → <b>átírás</b> . <i>Példák:</i> Αθήνα → Athína; Москва → Moskva (de vö. magyar Moszkva); תל-אביב → Tel-Aviv; ニホン → Nihon.

281	romanization key	latin betűs átírást szolgáló táblázat	Táblázat, amely egy nem latin betűs → <b>írás</b> → <b>írásjegyeit</b> (= karaktereit) a latin → <b>ábécé</b> megfelelő → <b>betűivel</b> együtt sorolja fel, beleértve a szükséges → <b>mellékjeleket</b> (= diakritikus jeleket) is. <i>Példák:</i> a latin betűs šč az orosz cirill betűs шч értékében; a latin betűs ps a görög Ψ értékében (vö. ugyanakkor a kérdéses betűk magyarra történő átírásakor alkalmazott scs és psz jelölésekkel). A → <b>transzliterációs</b> (= betű szerinti átírást szolgáló) <b>táblázat</b> sajátos típusa.
282	root	tő	Alapegység megjelölése a → <b>nyelvészetben</b> . <i>Példa:</i> a szótő, amelyből egy szó származik, így például a hármas mássalhangzó-csoportok a sémi szavakban, pl. n z l a nazala (arab 'lemegy, leereszkedik') szó vagy y r d a yarad (héber 'lemegy, leereszkedik') szó és valamennyi származékuk esetében.
283	script	írás	Egy adott nyelven történő íráskor vagy nyomtatáskor alkalmazott grafikai jelek készlete, amelyet egy másik készlettől nem csupán a → <b>betűkép</b> vagy a → <b>font</b> (= betűtípus) különít el. A különféle írások csoportjai → <b>írásrendszereket</b> alkotnak. <i>Példák:</i> a latin, görög, cirill, arab, koreai, thai és héber írások a → <b>betűírást</b> alkalmazó írásrendszerhez tartoznak; az amhara, a japán kana és az inuktitut (eszkimó) → <b>szótagjelölők</b> ; a kínai han és a japán kandzsi → <b>szójelölők</b> .
284	script, alphabetic	írás, betű-	A → <b>betűírást</b> alkalmazó → <b>írásrendszerhez</b> tartozó írás, amelyben egy → <b>betű</b> , illetve → <b>di-</b> vagy <b>trigráf</b> (= két- vagy háromjegyű

			betű) elviekben egyetlen → <b>fonémát</b> vagy → <b>kettőshangzót</b> (= diftongust) jelöl. <i>Példák:</i> a latin, görög, cirill, thai, arab és héber betűírások, de az utóbbi kettő → <b>hiányos</b> , azaz alapvetően → <b>mássalhangzó-jelölő írás</b> . A (betűírást alkalmazó) koreaiiban a betűk grafikus nagyjából négyzet alakú szótag egységekbe vannak rendezve.
285	script, consonant	írás, mássalhangzó-jelölő	<i>Lásd</i> script, defective alphabetic (286).
286	script, defective alphabetic	írás, hiányos betű-	→ <b>Betűírás</b> , amelyben a betűk kizárólag vagy túlnyomóan → <b>mássalhangzókat</b> jelölnek, a → <b>magánhangzók</b> jelölése nem betűkkel, hanem kizárólag vagy elsősorban → <b>kiegészítő írás-jegyekkel</b> történik, a → <b>mássalhangzókat jelölő betűk</b> fölé, alá vagy belsejébe helyezett pontok vagy vonalak segítségével. <i>Példák:</i> arab és héber. <i>Lásd</i> még → <b>kiegészítő írásjegy, magánhangzó-jelölő</b> .
287	script, donor	írás, átadó	<i>Lásd</i> script, source (293).
288	script, ideographic	írás, ideogrammatikus (= fogalomírás, képírás)	<i>Lásd</i> script, logographic (289).
289	script, logographic	írás, szójelölő	→ <b>Logogrammból</b> (= szójelekből) álló → <b>írás</b> , amely a → <b>szójelölő írásrendszerhez</b> tartozik. <i>Példák:</i> kínai; japán kandzsi.
290	script, map	írás, térképi	<i>Lásd</i> map script (189).
291	script, original	írás, eredeti	<i>Lásd</i> script, source (293).
292	script, receiver	írás, átvevő	<i>Lásd</i> script, target (295).



293	script, source	írás, forrásnyelvi	→ <b>Írás</b> , amelynek szabályai szerint egy → <b>helynevet</b> létrehoznak, és amely alapján a név használat céljából átalakítható egy másik írásba, melyet → <b>célnyelvi írásnak</b> nevezünk.
294	script, syllabic	írás, szótag-	→ <b>Írás</b> , amely a → <b>szótagjelölő</b> → <b>írárendszerhez</b> tartozik, és amelyben minden, vagy a legtöbb → <b>írásjegy</b> (= karakter) egy teljes → <b>szótagot</b> jelöl. <i>Példák:</i> az etiópiai amhara; a japán katakana és hiragana; a kanadai eszkimó inuktitut → <b>szótagírások</b> . A koreai, bár betűírású, grafikusan és vizuálisan szótagjelölő.
295	script, target	írás, célnyelvi	→ <b>Írás</b> , amelybe egy → <b>helynév</b> (= toponima) a → <b>forrásnyelvi írásból</b> átalakítható. Lásd még → <b>transzliteráció</b> (= betű szerinti átírás). <i>Példa:</i> a latin betűs írás a görög → <b>latin betűs átírása</b> esetében.
296	segment	szegmens	A → <b>nyelvészetben</b> bármely különálló egység, amely a beszéd-folyamban azonosítható. <i>Példák:</i> → <b>fonémák</b> ; → <b>mássalhangzók</b> ; → <b>magánhangzók</b> .
297	semantics	szemantika (= jelentéstan)	A → <b>nyelvészet</b> jelentéssel foglalkozó ága.
298	sequence rules	sorrendiséget meghatározó szabályok	Szabályok, amelyek meghatározzák, hogy a szavak (pl. a → <b>földrajzi nevek</b> egy földrajzinév-tárban) milyen sorrendbe legyenek rendezve → <b>betűik</b> , → <b>szillabogramjaik</b> (= szótagjeleik) vagy → <b>logogramjaik</b> (= szójeleik) sorozata tekintetében. Problémák különösen azokkal a betűkkel kapcsolatban jelentkezhetnek, amelyek az → <b>ábécérendből</b> hagyományosan kimaradnak, vagy amelyek

			→ <b>kiegészítő írásjeggyel</b> , illetve → <b>mellékjellel</b> (= diakritikus jellel) ellátottak (mint például az ä, ö, ü, ß a németben és az ll, ñ a spanyol- ban), problémásak lehetnek továbbá a kötőjeles szavak.
299	short form (of a name)	rövid névforma	A helynévtanban a név rövid vagy rövidített változata. <i>Példák:</i> Kína a Kínai Népköztársaságra vonatko- zóan; Jordánia a Jordán Hásimita Királyságra vonatkozóan. Kapcsol- ódó kifejezés: → <b>teljes névforma</b> .
300	short title	rövid megnevezés	<i>Lásd</i> short form (of a name) (299).
301	sign, diacritical	jel, mellék- (= diakritikus)	<i>Lásd</i> diacritic (064).
302	simplex name	egyszerű név	<i>Lásd</i> name, simplex (227).
303	simplified character	egyszerűsített írásjegy (= karakter)	<i>Lásd</i> character, simplified (025).
304	software	szoftver	→ <b>Számítógépes programok</b> , eljárások és → <b>adatok</b> a számítógé- pes rendszerek működésével kap- csolatban. Kapcsolódó kifejezés: → <b>hardver</b> .
305	source language	forrásnyelv	<i>Lásd</i> language, source (156).
306	source script	forrásnyelvi írás	<i>Lásd</i> script, source (293).
307	specific element	megkülönböztető elem	A → <b>helynév</b> (= toponima) azon része, amely nem alkot → <b>földrajzi köznevet</b> , és amely a nevet meg- különbözteti más, azonos → <b>alakulat- osztályt</b> jelölő nevektől. Tartalmaz- hat → <b>névelőt</b> és/vagy más viszony- jelentést kifejező nyelvi elemet. <i>Példák:</i> Port <u>Elizabeth</u> ; Rio <u>Negro</u> ; Cape <u>of Good Hope</u> .
308	speech	beszéd	A → <b>nyelv</b> szóbeli megnyilvánulása.

309	speech community	beszélőközösség	Emberek egy csoportja, amely szóban viszonylag könnyen kommunikál egy közös → <b>nyelven</b> vagy → <b>nyelvváltozatban</b> .
310	standard language	köznyelv	<i>Lásd</i> language, standard (157).
311	standardization	egységesítés (= standardizáció)	(a) Nyelvi szabványok és normák meghatározott készletének kialakítása egy megfelelő testület által, pl. a → <b>helynevek</b> egységes megadására. (b) Egy adat, például egy → <b>hely-név</b> (= toponima) megadása a fenti normákkal összhangban.
312	standardization, geographical names	egységesítés (= standardizáció), földrajzinév-	Egy vagy több adott → <b>név</b> előírása egy → <b>névtestület</b> által, a pontos írott forma, egy meghatározott → <b>földrajzi alakulatra</b> való alkalmazás, valamint a névhasználat feltételeinek megadásával. Tágabb értelemben: → <b>földrajzi nevek</b> egységesítése (=standardizációja).
313	standardization, international, geographical names	egységesítés (= standardizáció), nemzetközi földrajzinév-	Tevékenység, amelynek célja a legnagyobb fokú gyakorlati egységesség elérése a Föld valamennyi → <b>földrajzi nevének</b> (valamint, tágabb értelemben, a → <b>Földön kívüli alakulatok</b> → <b>helyneveinek</b> ) szóbeli és írásbeli megadásában, (1) → <b>nemzeti egységesítés</b> (= standardizáció), és/vagy (2) nemzetközi megegyezés révén, amely kitér a különböző nyelvek és írásrendszerek közti megfeleltetésekre.
314	standardization, national, geographical names	egységesítés (= standardizáció), nemzeti földrajzinév-	A → <b>földrajzi nevek</b> → <b>egységesítése</b> (= standardizációja) egy nemzeti egység, például egy állam területén belül.
315	standardized allonym	egységesített (= standardizált) névváltozat (= allonima)	<i>Lásd</i> allonym, standardized (006).

316	standardized name	egységesített (= standardizált) név	<i>Lásd</i> name, standardized (228).
317	standardized toponym	egységesített (= standardizált) helynév (= toponima)	<i>Lásd</i> name, standardized (228).
A317	standard name	egységesített (= standard) név	<i>Lásd</i> name, standardized (228).
318	survey, names	rendezés, név-	<i>Lásd</i> survey, toponymic (319).
319	survey, toponymic	rendezés, helynév-	Egy adott terület → <b>helyneveinek</b> (= toponimáinak) gyűjtésével, feljegyzésével és feldolgozásával kapcsolatos tevékenységek teljes skálája. (Megjegyzés: a magyarban gyakrabban a földrajzinév-rendezés terminus használatos.)
320	syllabary	szótagjelkészlet	Egy → <b>szótagírást</b> alkalmazó nyelv összes → <b>szótagját</b> jelölő → <b>szillabogramok</b> (= szótagjelek) rendezett készlete. <i>Példa:</i> a japán katakana szillabogramjainak készlete – ア, カ, サ, タ, ナ, ハ, マ az a, ka, sa, ta, na, ha, ma stb. jelölésére; az inuktitut ^, >, <, ∩, ⊃, ⊂ a pi, pu, pa, ti, tu, ta stb. jelölésére.
321	syllabic (as a noun)	szótag (főnév)	<i>Lásd</i> syllabogram (326). Az angolban túlnyomóan a többes számú syllabics forma használatos.
322	syllabic (as an adjective)	szótag- (melléknév)	→ <b>Szótagokból</b> álló vagy azokkal kapcsolatos.
323	syllabic script	szótagírás	<i>Lásd</i> script, syllabic (294).
324	syllabification	szótagolás	Egy szó → <b>szótagokra</b> való felosztása. <i>Példák:</i> Val-pa-ra-i-so; O-ban.
325	syllable	szótag	A → <b>beszéd</b> egysége, amely egyetlen → <b>magánhangzót</b> vagy magánhangzó funkciójú elemet, illetve

			egy → <b>kettőshangzót</b> (= diftongust) vagy <b>hármashangzót</b> (= triftongust) tartalmaz (vagy abból áll); a szó alapvető része. <i>Példák:</i> Ge-no-va a Genova név esetében; Hei-del-berg a Heidelberg név esetében; Br-no a Brno név esetében.
326	syllabogram	szillabogram (= szótagjel)	Grafikai → <b>írásjegy</b> (= karakter), amely a → <b>szótagírásban</b> egy → <b>szótagot</b> jelöl.
327	synonym	szinonima	Két vagy több hozzátétőlegesen azonos jelentésű szó egyike.
328	syntax	szintaxis (= mondattan)	A → <b>nyelvészet</b> azon része, amely a mondatban található szavak közti kölcsönös viszonyokkal és a szavak helyes elrendeződésével foglalkozik.
329	target language	célnyelv	<i>Lásd</i> language, target (158).
330	target script	célnyelvi írás	<i>Lásd</i> script, target (295).
331	tetragraph	tetragráf (= négyjegyű betű)	Négy, meghatározott sorrendben együttesen alkalmazott → <b>betű</b> egy adott nyelv egyetlen → <b>fonológiai</b> vagy grafikus elemének jelölésére. <i>Példák:</i> a német nyelvben a tsch a /tʃ/ → <b>fonéma</b> jelölésére, például a Tschad névben, amely a Csád országnév német átírása; az angolban a shch, amely az orosz ш helyett áll.
332	thematic map	tematikus térkép	<i>Lásd</i> map, thematic (192).
333	topographic category	topográfiai osztály	<i>Lásd</i> feature class (085).
334	topographic feature	topográfiai alakulat	<i>Lásd</i> feature, topographic (094).
335	topographic map	topográfiai térkép	<i>Lásd</i> map, topographic (193).

336	topographic name	topográfiai név	<i>Lásd</i> toponym (339).
337	topography	topográfia	(a) A Föld, egy másik bolygó vagy mellékbolygó, illetve ezek egy részletének felszíni terepalakulatai, figyelembe véve a sík- és magasságbeli jellemzőket, azaz a sík- és domborzati térképen való elhelyezkedést. (b) A fentiek leírása és grafikus megjelenítése.
338	toponomastics	helynévtan, helynévkutatás (= toponomasztika)	A → <b>helynevek</b> (= toponimák) vizsgálatának tevékenysége és folyamata.
339	toponym	helynév (= toponima)	Egy → <b>topográfiai alakulatra</b> alkalmazott tulajdonnév. Összefoglaló kifejezés a → <b>földrajzi nevek</b> re és a → <b>Földön kívüli nevek</b> re.
340	toponym, standardized	helynév (= toponima), egységesített (= standardizált)	<i>Lásd</i> name, standardized (228).
A340	toponym, underground	helynév (= toponima), föld alatti	Egy, a föld felszíne alatt elhelyezkedő → <b>topográfiai alakulatra</b> alkalmazott → <b>helynév</b> (= toponima). <i>Példák:</i> x metróvonal, földalatti raktárak, 10-es szinti bányavágat, Aggteleki-barlang vagy Baradla-barlang Magyarország és Szlovákia között, Simplon alagút Svájc és Olaszország között.
341	toponym, variant	helynév- (= toponima)változat	<i>Lásd</i> allonym (005).
342	toponymic guidelines	helynév-egységesítési irányelvek	<i>Lásd</i> guidelines, toponymic (126). (Megjegyzés: a magyarban inkább a földrajzinév-egységesítési irányelvek terminus használatos.)

343	toponymic index	helynévmutató	<i>Lásd</i> index, toponymic (138).
A343	toponymization	helynév (= toponima) megalkotása	A → <b>helynév</b> (= toponima) (azaz egy tulajdonnév) köznévből vagy más szófajú szóból való megalkotásának aktusa. <i>Példák:</i> az angliai Bath ('fürdő') helységnév megalkotása az ottani római kori fürdőkre való utalással; Irak az 'Irāq szóból (arab, egy tenger vagy nagyobb folyó partja). A → <b>köznevesült helynév</b> esetében ugyanakkor tulajdonnév válik köznévvé, mint például gejzír (szökőforrás) az izlandi Geysir névből és meander (hurokkanyar) a törökországi Büyük Menderes folyó latin nevéből (Maeander).
344	toponymy	(a) helynévtan, helynévkutatás (= toponomasztika) (b) helynévállomány	(a) Általánosan a → <b>helynevek</b> (= toponimák) és különösen a → <b>földrajzi nevek</b> tanulmányozásával foglalkozó tudomány. (b) Egy adott terület → <b>helynevei-nek</b> (= toponimáinak) összessége. (Megjegyzés: az angolban a toponymy terminus használatos mindkét értelemben.)
345	traditional name	hagyományos név	<i>Lásd</i> name, traditional (230).
A345	transboundary name	határt átvélő név	<i>Lásd</i> name, transboundary (A230).
346	transcription	transzkripció (= kiejtés szerinti átírás)	(a) A nevek kiejtés szerinti → <b>átírásának</b> módszere különböző nyelvek között, amely során a → <b>forrásnyelv</b> hangjai az adott → <b>célnyelvre</b> és annak sajátos → <b>írására</b> jellemző szabályok szerint kerülnek lejegyzésre, rendszerint anélkül, hogy kiegészítő → <b>mellékjeleket</b> (= diakritikus jeleket) használnának.

			<p>(b) E folyamat eredménye. <i>Példák:</i> török Ankara → görög Αγκαρα; orosz Щукино → angol Shchukino. A transzkripció általában nem megfordítható folyamat. Lehetséges, hogy a →<b>retranszkripció</b> (= kiejtés szerinti átírás visszaalakítása) (pl. számítógép által) az eredetitől eltérő formát eredményez, például a fenti eseteket tekintve a törökben Agkara, az oroszban Щчукино alakokat. Ugyanakkor a kínai pinjin latin betűs átírását – bár írások közötti átalakítás, de kiejtés szerinti és nem megfordítható – szintén transzkripciónak, nem pedig →<b>transzliterációnak</b> (= betű szerinti átírásnak) tekintik. Lásd még →<b>transzkripció</b>s (= kiejtés szerinti átírást szolgáló) <b>táblázat</b>.</p>
347	transcription alphabet	transzkripció (= kiejtés szerinti átírást szolgáló) ábécé	<i>Lásd</i> alphabet, transcription (011).
348	transcription key	transzkripció (= kiejtés szerinti átírást szolgáló) táblázat	Táblázat, amely egy adott → <b>forrásnyelv</b> írásjegyeit sorolja fel a megfelelő → <b>célnyelvi</b> írásjegyekkel együtt. <i>Példák:</i> angol sh és magyar s megfeleltetés; német sch és holland sj megfeleltetés; de akár a latin bei és a kínai 贝北陂卑背倍碑 megfeleltetés is. Lásd még → <b>transzkripció</b> (= kiejtés szerinti átírás).
349	transformation, names	átalakítás, név-	A helynévtanban a → <b>helynevek</b> (= toponimák) → <b>fordítását</b> , → <b>transzkripcióját</b> (= kiejtés szerinti átírását) és → <b>transzliterációját</b> (= betű szerinti átírását) magában foglaló általános kifejezés. A két utóbbi kifejezésre együttesen az → <b>átírás</b> terminus használatos.



350	translation	fordítás	<p>(a) Folyamat, melynek során a →<b>forrásnyelvben</b> hordozott jelentést a →<b>célnyelv</b> szavaival fejezzük ki.</p> <p>(b) E folyamat eredménye. A helynévtanban olykor csak a név →<b>földrajzi köznévi elemére</b> alkalmazzák.</p> <p><i>Példák:</i> Lake Como (az olasz Lago di Como angol fordítása); Mount Fuji (a japán Fuji San angol fordítása).</p>
351	translingual data interchange	nyelvek közötti adatcsere	<i>Lásd</i> data interchange, translingual (057).
352	transliteration	transzliteráció (= betű szerinti átírás)	<p>(a) Különböző →<b>betűírások</b> és →<b>szótagírások</b> közti →<b>név-átírássra</b> alkalmazott módszer, melyben a →<b>forrásnyelvi írás</b> minden →<b>írásjegyét</b> (= karakterét) vagy →<b>di-, tri- és tetragráfját</b> (= két-, három- és négyjegyű betűjét) a →<b>célnyelvi írásban</b> elviekben egy írásjegy, di-, tri-, tetragráf, vagy egy →<b>mellékjel</b> (= diakritikus jel), illetve ezek kombinációja képviseli. A <b>transzliteráció</b> (= betű szerinti átírás) a →<b>transzkripciótól</b> (= kiejtés szerinti átírás) eltérően a teljes →<b>megfordíthatóságot</b> igyekszik megvalósítani (bár nem feltétlenül éri el), és →<b>transzliterációs</b> (= betű szerinti átírást szolgáló) <b>táblázat</b> mellékelésével kell kivitelezni.</p> <p>(b) E folyamat eredménye. <i>Példák</i> (zárójelben a magyar →<b>exonima</b>): Владивосток → Vladivostok [Vlagyivosztok]; Αθήνα → Athína [Athén].</p>
353	transliteration alphabet	transzliterációs (= betű szerinti átírást szolgáló) ábécé	<i>Lásd</i> alphabet, transliteration (012).
354	transliteration key	transzliterációs (= betű szerinti átírást szolgáló) táblázat	Táblázat, amely egy adott → <b>forrásnyelvi írás</b> → <b>írásjegyeit</b> (= karaktereit) sorolja fel a → <b>célnyelvi írás</b> megfelelő írásjegyeivel

			együtt. → <b>Átírási táblázatnak</b> is nevezik. <i>Példák:</i> latin po (nem pedig bo) a japán ポ katakanára; cirill Д a latin d betűre; héber ט (nem pedig ת) a thai อ-re.
355	trigraph	trigráf (= háromjegyű betű)	Három egymást követő betű, amely egyetlen → <b>fonémát</b> jelöl. <i>Példa:</i> a német nyelvben az sch az /ʃ/ fonéma jelölésére.
356	typeface	betűkép	Egy → <b>ábécé</b> vonatkozásában az összes nyomtatott → <b>írásjegy</b> (= karakter) egy készletének stílusa vagy dizájnja, a méretre való tekintet nélkül. <i>Példák:</i> Times New Roman; <b>Univers bold italic</b> . Lásd még → <b>font</b> (= betűtípus).
A356	underground toponym	föld alatti helynév (= toponima)	<i>Lásd</i> toponym, underground (A340).
357	undersea feature	fenékdomborzati alakulat	<i>Lásd</i> feature, undersea (095).
358	UNGEGN	UNGEGN	Az ENSZ Földrajzi Névi Szakértői Csoport angol megnevezéséből (United Nations Group of Experts on Geographical Names) alkotott → <b>mozaikszó</b> (= akronima).
359	unvocalized	a magánhangzó nem jelölt	<i>Lásd</i> vocalization (368).
360	unvowelled	a magánhangzó nem jelölt	<i>Lásd</i> vocalization (368).
361	UTM grid	UTM-hálózat	Univerzális Transzverzális Mercator (Universal Transverse Mercator) háló, → <b>derékszögű koordináták</b> síkbeli hálózata, amelyet térképekre nyomtatnak az elhelyezkedés meghatározásának megkönnyítése. A Föld teljes felszínét 60 meridiánzónára osztja fel, 6 hosszúsági fokonként. A zónák

			1-től 60-ig vannak számozva a nemzetközi dátumvonalától kelet felé haladva.
362	variant character	változat, írásjegy- (= karakter-)	<i>Lásd</i> character, variant (026).
363	variant name	névváltozat	<i>Lásd</i> allonym (005).
364	vector mode	vektoros mód	A grafikus információk (pontok, vonalak, poligonok) tárolása és kijelzése a számítógépen (általában derékszögű) koordinátáik által meghatározott és megcímezett pontok segítségével. Kapcsolódó kifejezés: → <b>raszteres mód</b> .
365	vehicular language	közvetítő nyelv	<i>Lásd</i> language, vehicular (159).
366	vernacular	vernakuláris (= anyanyelv-) változat	→ <b>Nyelv</b> vagy → <b>nyelvváltozat</b> , amelyet anyanyelvként használnak egy adott területen, és különbözhet a → <b>köznyelvtől</b> .
367	vocabulary	szókészlet	(a) Egy nyelv szavainak listája. (b) Egy adott egyén szókincse. <i>Lásd</i> még → <b>lexikon</b> .
368	vocalization	magánhangzó-jelölés	→ <b>Magánhangzó-jelölő kiegészítő írásjegyek</b> beillesztése egy → <b>hiányos betűírásban</b> , például arabul vagy héberül írt szövegbe. Az oktatási célra szánt szövegeket kivéve általában csak a szakrális szövegekben és a nehéz vagy idegen szavakban, például → <b>helynevekben</b> jelzik a magánhangzókat nyomtatásban. <i>Példa:</i> Kármel = כַּרְמֵל (a magánhangzó jelölt) a כֶּרֶם (a magánhangzó nem jelölt) ellenében.
369	vocalized	a magánhangzó jelölt	<i>Lásd</i> vocalization (368).
370	vowel	magánhangzó	A beszédhangok két nagy osztályának egyike (mely a → <b>kettőshangzókat</b>

			[= diftongusokat] és a hármashangzókat [= triftongusokat] is magában foglalja), amelyhez tartozó elemek esetében a képzés során a garat-, illetve a szájüreg nem záródik el és nem is szűkül súrlódást okozó résznyire. A magánhangzó a <b>→szótag</b> kiemelkedően fontos része. <i>Példák:</i> /a/, /e/, /i/, /o/, /u/. Kapcsolódó kifejezés: <b>mássalhangzó</b> .
371	vowel letter	magánhangzó-jelölő betű	<i>Lásd</i> letter, vowel (163).
372	vowel marker	magánhangzó-jelölő kiegészítő írásjegy	<i>Lásd</i> marker, vowel (196).
373	vowel point	magánhangzó-jelölő pont	<i>Lásd</i> vowel marker (372).
374	vowelled	a magánhangzó jelölt	<i>Lásd</i> vocalization (368).
375	writing system	írásrendszer	Egy nyelv <b>→fonológiai</b> és <b>→morfológiai</b> elemei megjelenítésének módszere olyan grafikai jelek készletével, amelyek <b>→ábécét</b> , <b>→szótagjelkészletet</b> vagy <b>→szójelkészletet</b> alkotnak, <b>→betűírást</b> , <b>→szótagírást</b> alkalmazó, illetve <b>→szójelölő</b> írásrendszerben. Egy írásrendszer <b>→írásokból</b> áll.

## Magyar–angol terminusmutató az UNGEGN-szójegyzékhez

✧

## Hungarian–English Term Index of the UNGEGN Glossary

Magyar / Hungarian	Angol / English	
<b>A, Á</b>		
ábécé	alphabet	008
ábécé, átírási	alphabet, conversion	010
ábécé, transzkripció (= kiejtés szerinti átírást szolgáló)	alphabet, transcription	011
ábécé, transliteráció (= betű szerinti átírást szolgáló)	alphabet, transliteration	012
adat	data	049
adatbázis, digitális	data base (also database), digital	050
adatbázis, digitális helynévi	data base, digital toponymic	051
adatbázis-kezelő rendszer	data base management system	052
adatsere, nyelvek közötti	data interchange, translingual	057
adatelem	data element	055
adathordozhatóság	data portability	059
adatkönyvtár	data dictionary	053
	data directory	054
adatmező	data field	056
adattétel	data item	058
alakulat, fenékdomborzati	feature, undersea	095
alakulat, Földön kívüli	feature, extraterrestrial	088
alakulat, földrajzi	feature, geographical	089
alakulat, mesterséges	feature, cultural	087
	feature, man-made	091
alakulat, természetes	feature, natural	092
alakulat, természeti	feature, physical	093
alakulat, topográfiai	feature, topographic	094
alakulat, vízrajzi	feature, hydrographic	090

alakulatnév	feature name	086
alakulatosztály	feature class	085
alapértelmezett érték	default value	060
alfabetikus	alphabetic	009
alfanumerikus	alphanumeric	016
allofón (= hangváltozat)	allophone	007
allográf (= íráselem-változat, betűváltozat)	allograph	003
allomorf (= alakváltozat)	allomorph	004
anyanyelv	mother tongue	204
artikuláció (= kiejtés)	articulation	019
átadó írás	donor script	075
átadó nyelv	donor language	074
átalakítás, név-	transformation, names	349
átírás	conversion	041
átírási ábécé	conversion alphabet	042
átírási táblázat	conversion table	043
átvevő írás	receiver script	274
átvevő nyelv	receiver language	273
<b>B</b>		
beszéd	speech	308
beszédhang	phone	252
beszédközösség	speech community	309
betű	letter	160
betű, alap-	letter, basic	161
betű, magánhangzó-jelölő	letter, vowel	163
betű, mássalhangzó-jelölő	letter, consonant	162
betűírás	alphabetic script	013
betűk, alap-	letters, cardinal	167
betűk, különleges	letters, special	168
betűkép	typeface	356
betűrend	alphabetic sequence	014
betűrendet meghatározó szabályok	alphabetic sequence rules	015
<b>C</b>		
célnyelv	target language	329

célnyelvi írás	target script	330
cím	address	002
<b>D</b>		
derékszögű koordináták	rectangular coordinates	276
digitális adatbázis	digital data base	068
digitális helynévi adatbázis	digital toponymic data base	069
digráf (= kétjegyű betű)	digraph	072
<b>E</b>		
egységesített (= standard) név	standard name	A317
egységesítés (= standardizáció)	standardization	311
egységesítés (= standardizáció), földrajzinév-	standardization, geographical names	312
egységesítés (= standardizáció), nemzeti földrajzinév-	standardization, national, geographical names	314
egységesítés (= standardizáció), nemzetközi földrajzinév-	standardization, international, geographical names	313
egységesített (= standardizált) névváltozat (= allonima)	standardized allonym	315
egységesített (= standardizált) helynév (= toponima)	standardized toponym	317
egységesített (= standardizált) név	standardized name	316
egyszerű név	simplex name	302
egyszerűsített írásjegy (= karakter)	simplified character	303
emlékeztető név	commemorative name	A031
endonima	endonym	076
endonima, egységesített (= standardizált)	endonym, standardized	077
engedélyezett név	authorized name	A019
entitás, topográfiai	entity, topographic	078
eponima	eponym	079
exonima	exonym	081
<b>F</b>		
fájl, számítógépes	file, computer	098
fájlformátum	file format	097
fenékdomborzati alakulat	undersea feature	357
firmware (= belső vezérlőprogram)	firmware	099

fokhálózat	graticule	124
fonéma	phoneme	253
fonemikus	phonemic	254
fonetika	phonetics	256
fonetikus, fonetikai	phonetic, phonetical	255
fonogramma (= hangjel)	phonogram	257
fonológia	phonology	259
fonológiai	phonological	258
font (= betűtípus)	font	100
fordítás	translation	350
formátum	format	101
formátum, fájl-	format, file	103
formátum, számítógépes	format, computer	102
forrásnyelv	source language	305
forrásnyelvi írás	source script	306
fő nyelv	principal language	267
föld alatti helynév (= toponima)	underground toponym	A356
Földön kívüli alakulat	extraterrestrial feature	082
Földön kívüli név	extraterrestrial name	083
földrajzi alakulat	geographical feature	115
földrajzi entitás	geographical entity	114
földrajzi köznév	generic term	112
földrajzi köznévi elem	generic element	110
földrajzi köznévi elem, hamis	generic element, false	111
földrajzi név	geographical name	116
földrajzi szótár	geographical dictionary	113
földrajzinév-mutató	gazetteer, index	106
földrajzinév-egységesítés (= standardizáció)	geographical names standardization	117
földrajzinév-tár	gazetteer	105
földrajzinév-tár, több írásrendszerű	gazetteer, multiscriptual	108
földrajzinév-tár, többnyelvű	gazetteer, multilingual	107
<b>G</b>		
geoinformációs rendszer (GIS)	geographic information system (GIS)	118
geonima	geoname	A118
	geonym	B118



GIS	GIS	119
graféma	grapheme	122
grafikai forma	graphic form	123
<b>GY</b>		
gyökjel	radical, radix	271
<b>H</b>		
hagyományos név	traditional name	345
hálózat, topográfiai (= térképhálózat)	grid, topographic	125
hamis földrajzi köznévi elem	false generic element	084
hardver	hardware	127
határt átívelő név	transboundary name	A345
hegynév, domborzati név (= oronima)	oronym	250
helyesírás	orthography	251
helyi név	local name	178
helynév	place name	264
helynév (= toponima)	toponym	339
helynév (= toponima) alanyesete	nominative form (of a toponym)	A240
helynév (= toponima), egységesített (= standardizált)	toponym, standardized	340
helynév (= toponima), föld alatti	toponym, underground	A340
helynév (= toponima), megalkotása	toponymization	A343
helynév- (= toponima-)változat	toponym, variant	341
helynévállomány	toponymy	344
helynév-egységesítési irányelvek	toponymic guidelines	342
helynévmutató	place name index	265
helynévmutató	toponymic index	343
helynévtan, helynévkutatás (= toponomasztika)	toponomastics, toponymy	338, 344
hiányos betűírás	defective alphabetic script	061
hivatalos nyelv	official language	248
holdfelszíni név	lunar name	184
homonima	homonym	130
hordozhatóság, adat-	portability, data	266

**I, Í**

ideogramma (= képírásjel)	ideogram	134
ideogrammatikus írás (= fogalomírás, képírás)	ideographic script	135
interaktív (adat)feldolgozás	interactive processing	141
interfész	interface	142
írányelvek, helynév-egységesítési	guidelines, toponymic	126
írás	script	283
írás, átadó	script, donor	287
írás, átvevő	script, receiver	292
írás, betű-	script, alphabetic	284
írás, célnyelvi	script, target	295
írás, eredeti	script, original	291
írás, forrásnyelvi	script, source	293
írás, hiányos betű-	script, defective alphabetic	286
írás, ideogrammatikus (= fogalomírás, képírás)	script, ideographic	288
írás, mássalhangzó-jelölő	script, consonant	285
írás, szójelölő	script, logographic	289
írás, szótag-	script, syllabic	294
írás, térképi	lettering, map	164
	script, map	290
írás, több írásrendszerű	lettering, multiscriptual	166
írás, többnyelvű	lettering, multilingual	165
írásjegy (= karakter)	character	023
írásjegy (= karakter), egyszerűsített	character, simplified	025
írásjegy (= karakter), magánhangzó-jelölő	character, vowel	027
írásjegy (= karakter), módosított	character, modified	024
írásjegy- (= karakter-)változat	character, variant	026
írásrendszer	writing system	375
irodalmi nyelv	literary language	177
<b>J</b>		
jel, mellék- (= diakritikus)	sign, diacritical	301

**K**

készlet, szójel-	lexicon, logographic	170
két írásrendszerű	biscriptual	022
kétnyelvűség (= bilingvizmus)	bilingualism	021
kettőshangzó (= diftongus)	diphthong	073
kettősnyelvű	diglossic	071
kettősnyelvűség (= diglossia)	diglossia	070
kiegészítő írásjegy	marker	195
kiegészítő írásjegy, magánhangzó-jelölő	marker, vowel	196
kisebbségi név	minority name	199
kisebbségi nyelv	minority language	198
kódolt jelölés	coded representation	030
koordináták, derékszögű	coordinates, rectangular	045
koordináták, földrajzi	coordinates, geographical	044
koordináták, topográfiai	coordinates, topographic	046
koronima	choronym	028
kötegetelt (adat)feldolgozás	batch processing	020
kötőjelezés	hyphenization, also hyphenation	133
köznevesült helynév	epotonym	080
köznelv	standard language	310
közvetítő nyelv	vehicular language	365
kreol	creole	047

**L**

latin betűs átírás	romanization	280
latin betűs átírást szolgáló táblázat	romanization key	281
leíró kifejezés	descriptive term	062
lexikon	lexicon	169
ligatúra (= ikerbetű)	ligature	171
lingua franca	lingua franca	172
logogram (= szójel)	logogram	179

**M**

magánhangzó	vowel	370
magánhangzó jelölt, a	vocalized	369
	vowelled	374

magánhangzó nem jelölt, a	non-vocalized	242
	non-vowelled	243
	unvocalized	359
	unvowelled	360
magánhangzó-jelölés	vocalization	368
magánhangzó-jelölő betű	vowel letter	371
magánhangzó-jelölő kiegészítő írásjegy	vowel marker	372
magánhangzó-jelölő pont	vowel point	373
mássalhangzó	consonant	037
mássalhangzó-jelölő betű	consonant letter	038
mássalhangzó-jelölő írás	consonant script	039
megfordíthatóság	reversibility	279
megjelölés	designation	063
megkülönböztető elem	specific element	307
mellékjel (= diakritikus jel)	diacritic	064
	diacritical mark, diacritical sign	065
menü, számítógépes	menu, computer	197
mesterséges alakulat	cultural feature	048
	man-made feature	185
mező, adat-	field, data	096
módosított írásjegy (= karakter)	modified character	200
morféma	morpheme	201
morfológia (= alaktan)	morphology	203
morfológiai	morphological	202
mozaikszó (= akronima)	acronym	001
mutató, helynév-	index, place names	137
mutató, helynév-	index, toponymic	138
mutató, név-	index, names	136
<b>N</b>		
nem hivatalos nyelv	non-official language	241
nemzeti nyelv	national language	237
nemzeti egységesítés (= standardizáció), földrajzi névi	national standardization, geographical names	238
nemzetközi egységesítés (= standardizáció)	international standardization	144
nemzetközi fonetikai ábécé, IPA (= APhI)	International Phonetic Alphabet, IPA	143

népnév (= etnonima)	ethnonym	A080
név	name	209
név, alternatív	name, alternative	210
név, egyszerű	name, simplex	227
név, elsődleges	name, primary	225
név, emlékeztető	name, commemorative	B211
név, engedélyezett	name, authorized	A211
név, Földön kívüli	name, extraterrestrial	215
név, földrajzi	name, geographical	216
név, hagyományos	conventional name	040
	name, traditional	230
név, határt átvélő	name, transboundary	A230
név, hely-	name, place	224
név, helyi	name, local	219
név, hivatalos	name, official	223
név, holdfelszíni	name, lunar	220
név, jóváhagyott	name, approved	211
név, kisebbségi	name, minority	222
név, hagyományos	name, conventional	214
név, köz-; szó, köz-	noun, common	245
név, őshonos	name, indigenous	218
név, összetett	name, composite	212
	name, compound	213
név, egységesített (= standard)	name, standard	A227
név, egységesített (= standardizált)	name, standardized	228
név, tengeri	name, maritime	221
név, tó-	name, lacustrine	A218
név, topográfiai	name, topographic	229
név, történeti	name, historical	217
név, tulajdon-	name, proper	226
	noun, proper	246
név-, változat (= allonima)	name, variant	231
névátalakítás	names transformation	236
névátírás	names conversion	233
névelő	article	018
névrendezés	names survey	235

névmutató	names index	234
névtan, névkutatás, névtudomány (= onomasztika)	onomastics	249
névtár, helység-	gazetteer, place names	109
névtestület	names authority	232
névváltozat	variant name	363
névváltozat (= allonima)	allonym	005
névváltozat (= allonima), egységesített (= standardizált)	allonym, standardized	006
normalizálás	normalization	244
<b>NY</b>		
nyelv	language	145
nyelv, átadó	language, donor	147
nyelv, átvevő	language, receiver	155
nyelv, cél-	language, target	158
nyelv, forrás-	language, source	156
nyelv, fő	language, principal	154
nyelv, hivatalos	language, official	153
nyelv, irodalmi	language, literary	149
nyelv, kisebbségi	language, minority	150
nyelv, köz-	language, standard	157
nyelv, közvetítő	language, vehicular	159
nyelv, nem hivatalos	language, non-official or unofficial	152
nyelv, nemzeti	language, national	151
nyelv, őshonos	language, indigenous	148
nyelv, társalgási	language, colloquial	146
nyelvek közötti adatsere	translingual data interchange	351
nyelvészet	linguistics	176
nyelvi régió	linguistic region	175
nyelvközösség	linguistic community	174
nyelvtan	grammar	121
nyelvterület	linguistic area	173
nyelvváltozat	dialect	066
<b>O</b>		
osztály, alakulat-	class, feature	029

**Ö, Ó**

őshonos név	indigenous name	140
őshonos nyelv	indigenous language	139
összetett név	composite name	032
	compound name	033

**P**

pidzsin	pidgin	262
piktogram	pictogram	261
pixel (= képpont)	pixel	263
program, számítógépes	program, computer	268

**R**

raszteres mód	raster mode	272
rekord, számítógépes	record, computer	275
rendezés, helynév-	survey, toponymic	319
rendezés, név-	survey, names	318
retranszkripció (= kiejtés szerinti átírás visszaalakítása)	retranscription	277
retranszliteráció (= betű szerinti átírás visszaalakítása)	retransliteration	278
rövid megnevezés	short title	300
rövid névforma	short form (of a name)	299

**S**

sorrendiséget meghatározó szabályok	sequence rules	298
-------------------------------------	----------------	-----

**SZ**

számítógépes fájl	computer file	034
számítógépes program	computer program	035
számítógépes rekord	computer record	036
szegmens	segment	296
szemantika (= jelentéstan)	semantics	297
személynév (= antroponima)	anthroponym	017
szillabogram (= szótagjel)	syllabogram	326
szinonima	synonym	327
szintaxis (= mondattan)	syntax	328

szoftver	software	304
szójegyzék	glossary	120
szójelkészlet	logographic lexicon	181
szójelölő	logographic	180
szójelölő írás	logographic script	182
szókészlet	vocabulary	367
szótag	syllable	325
szótag (főnév)	syllabic (as a noun)	321
szótag- (melléknév)	syllabic (as an adjective)	322
szótagírás	syllabic script	323
szótagjelkészlet	syllabary	320
szótagolás	syllabification	324
szótár, földrajzi	dictionary, geographical	067
<b>T</b>		
társalgási nyelv	colloquial language	031
teljes megnevezés	full title	104
teljes névforma	long form (of a name)	183
tematikus térkép	thematic map	332
tengeri név	maritime name	194
térkép, tematikus	map, thematic	192
térkép, topográfiai	map, topographic	193
térkép, több írásrendszerű	map, multiscriptual	188
térkép, többnyelvű	map, multilingual	187
térképi írás	map script	189
térképi írás, több írásrendszerű	map script, multiscriptual	191
térképi írás, többnyelvű	map script, multilingual	190
térképi névírás	map lettering	186
természetes alakulat	natural feature	239
természeti alakulat	physical feature	260
tetragráf (= négyjegyű betű)	tetragraph	331
tónév	lacustrine name	A144
topográfia	topography	337
topográfiai térkép	topographic map	335
topográfiai alakulat	topographic feature	334
topográfiai név	topographic name	336



topográfiai osztály	topographic category	333
tő	root	282
több írásrendszerű földrajzinév-tár	multiscriptual gazetteer	207
több írásrendszerű térkép	multiscriptual map	208
többnyelvű földrajzinév-tár	multilingual gazetteer	205
többnyelvű térkép	multilingual map	206
történeti név	historical name	128
transzkripció (= kiejtés szerinti átírás)	transcription	346
transzkripció (= kiejtés szerinti átírást szolgáló) ábécé	transcription alphabet	347
transzkripció (= kiejtés szerinti átírást szolgáló) táblázat	transcription key	348
transzliteráció (= betű szerinti átírás)	transliteration	352
transzliteráció (= betű szerinti átírást szolgáló) ábécé	transliteration alphabet	353
transzliteráció (= betű szerinti átírást szolgáló) táblázat	transliteration key	354
trigráf (= háromjegyű betű)	trigraph	355
tulajdonnév	proper name	269
	proper noun	270
<b>U, Ú</b>		
UNGEGN	UNGEGN	358
UTM hálózat	UTM grid	361
útnév (= hodonima)	hodonym	129
	odonym	247
<b>V</b>		
változat, írásjegy- (= karakter-)	variant character	362
vektoros mód	vector mode	364
vernakuláris (= anyanyelv-) változat	vernacular	366
víznév (= hidronima)	hydronym	132
vízrajzi alakulat	hydrographic feature	131
<b>Z</b>		
zaj, grafikai	noise, graphic	240